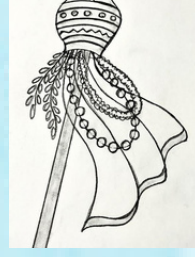

हित गुज

२०२३ गुढीपाडवा विशेषांक
मराठी असोसिएशन ऑफ मिनेसोटा

मराठी मंडळ कमिटी

२०२२-२०२४

अध्यक्ष:

अमिता पेणकर

उपाध्यक्ष:

विशाखा कोकाटे

कोषाध्यक्ष:

नैना शिरोडकर

सांस्कृतिक सचिव:

केतन कुलकर्णी

मिथुन जाधव

अश्विनी भोसले

संपर्क सचिव:

प्रविणा पाठक

शाळा सचिव:

मृदुला वडके

हितगुज संपादिका:

अमरजा बाबतीवाले

अवनी सावरकर

मुखपृष्ठ आणि गुढी चित्र : शीतल खटी

संपादकीय: अमरजा बाबतीवाले, अवनी सावरकर

आमची अविस्मरीय कॅम्पिंग ट्रीप: शिल्पा साठे

My Camping Experience: Avantika Gosavi

जंगलाच्या सान्निध्यात : ऋचा सावरकर

कॅम्पिंगच्या आठवणी: स्नेहा कडलासकर आणि अमरजा बाबतीवाले

Northern Lights: नितीन मुळे

हरभऱ्याची भाजी: गौरी सागांवकर

गिरकी: स्वामिनी बाबतीवाले

रशिया-युक्रेन युद्ध, ऑपेरेशन गंगा आणि आम्ही: प्रमिला जाधव

ती: श्रद्धा कदम

माझी कविता:

स्त्रीशक्ती: अनुपमा नेरुळकर

आयुष्याचे गाणे: सायली बोंगाळे

आल्येग-१: वासंती मुदकण्णा

अमेरिका: ज्योती शिंगारे

मराठी शाळा: मृदुला वडके

माझ्या कॅमेरातून: शौर्या पाठक

माझी चित्रकला: अंजली भुरे, अर्णव शेंड्ये

छोट्यांच्या दुनियेत : आर्या पाठक, आरव गुंड

उत्सव माझ्या दारी: प्राजक्ता हेबळे, अवनी सावरकर

विजेत्यांचे अभिनंदन: किल्ला स्पर्धा, रांगोळी स्पर्धा, हलवा दागिने स्पर्धा

माझी पाककृती : अवनी सावरकर

शब्दकोडे : स्वामिनी बाबतीवाले

मराठी भाषेची गम्मत : ऋचा सावरकर , मनीषा रास्ते

कार्यक्रम छायाचित्र सौजन्य : नितीन मुळे

संपादकीय

अवनी सावरकर

अमरजा बाबतीवाले

नमस्कार मंडळी,

दिवाळी अंकाला दिलेल्या भरघोस प्रतिसाद बद्दल खूप खूप धन्यवाद. यंदाच्या वर्षापासून मराठी मंडळाची नवीन कमिटी कार्यरत झाली आणि माझी सहसंपादिका अवनी सावरकर हितगुज ला सामील झाली. अवनी २०१० पासून मिनेसोटा ची रहिवासी आणि २०२२ पासून मंडळाची सदस्य आहे. अवनीचे हितगुज टिम मध्ये मनापासून स्वागत. नवीन इंग्रजी वर्ष सुरु झाले आणि आमची तयारी सुरु झाली नवीन अंकाची. थंडीचा तडाखा चालूच होता आणि उन्हाळा कधी येणार याची आपण सगळेच आतुरतेने वाट बघत होतो. मिनेसोटा मध्ये काही महिनेच अनुभवता येणाऱ्या उन्हाळ्याचा आपण जास्तीत जास्त आनंद लुटायचा प्रयत्न करतो. वसंत ऋतूमध्येच सुरु होते उन्हाळ्यात कुठे जायचे याची तयारी, आणि यामध्ये अग्रस्थानी असते कॅम्पिंग !! मिनेसोटा मध्ये उन्हाळा आणि कॅम्पिंग हे समीकरण ठरलेले आहे. म्हणूनच या वर्षी चा विषय ठरवला कॅम्पिंग!

यंदाचा हा अंक सुद्धा विविधतेने नटलेला आहे. या अंकात तुम्हाला शिल्पा साठे आणि ऋचा सावरकर यांचे कॅम्पिंगचे अनुभव वाचायला मिळतील. त्याचबरोबर एका छोट्या लेखिकेचा-अवंतिकाचा सुद्धा लेख आहे. नितीन मुळे यांचा 'Northern Lights' प्रत्यक्ष बघितल्याचा अनुभव वाचून तुम्हाला पण हि निसर्गाची किमया नक्की बघावीशी वाटेल. या अंकात गौरी देखमुख च्या आवडत्या भाजीची गोष्ट आहे, 'गिरकी' नावाची उत्कंठावर्धक काल्पनिक कथा आहे. प्रमिला जाधव यांचा ऑपेरेशन गंगा मधला अप्रत्यक्ष सहभाग तुम्हाला रशिया युक्रेनची युद्धाची तीव्रता सांगेल. 'ती' या लेखामधून तुम्हाला घरात छोट्या सदस्याचे आगमन झाल्यावर जबाबदारीची जाणीव झालेले मोठे भावंडं आईच्या नजरतून पाहायला मिळेल. 'आल्येग' हा वासंती मुदकण्णा यांचा लेख नेहमीप्रमाणेच वाचनीय आहे, लेखाचा दुसरा भाग पुढच्या अंकात प्रकाशित होईल. ज्योती शिंगारे यांच्या 'अमेरिका' लेखातून त्यांनी पहिल्यांदा अनुभवलेली अमेरिका दिसेल. माझी कविता या सदरामध्ये अनुपमा नेरुरकर आणि सायली बोंगाळे यांच्या सुंदर कविता आहेत. माझी पाककृती सदरामध्ये अवनीची स्वादिष्ट पाककृती आहे. शौर्याच्या कॅमेऱ्यातून टिपलेली छायाचित्रे आहेत. माझी चित्रकला या सदरामध्ये अंजली भुरे आणि अर्णव शेंड्ये यांची अप्रतिम चित्रे आहेत तसेच छोट्यांच्या दुनियेतली चित्रे पण नक्की बघा. विविध स्पर्धेतील विजेत्यांच्या कलाकृती बघायला विसरू नका. या अंकामध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या गडांवर आधारित शब्दकोडे आहे, त्याचबरोबर मराठी भाषेची गम्मत हे सुद्धा नवीन सदर आहे. डोक्याला चालना देणारी ही कोडी नक्की सोडवून पहा. मराठी शाळेचे माहिती आहे.

असा हा यंदाचा हितगुज अंक तुमच्यासाठी सादर करताना आम्हाला आनंद होत आहे.

तर मंडळी हा अंक तुम्हाला नक्की आवडेल अशी आम्ही आशा करतो. अंक कसा वाटलं कळवायला विसरू नका. नजरचुकीने कोणाचा उल्लेख करायचा राहिला असेल तर क्षमस्व.

अंकामध्ये छापलेला मजकूर, हे साहित्यिकाचे वैयक्तिक मत असून मराठी मंडळ अथवा हितगुज संपादकांचा यात कोणताही हस्तक्षेप नाही.

चित्र - अर्णव शेंड्ये

आमची अविस्मरणीय कॅम्पिंग ट्रीप

- शिल्पा साठे

मिनियापोलिस मध्ये आल्यानंतर मराठी मंडळांच्या कॅम्पिंग ने आमच्या कॅम्पिंग चा श्रीगणेशा झाला. पहिल्या वेळी मित्राच्या तंबूत मुक्काम ठोकून पहिला. आणि आम्ही कॅम्पिंग च्या प्रेमातच पडलो. निशांत तर आमच्या पेक्षाही दोन पावले पुढे. त्याच्यासाठी छोटा तंबू आणल्यावर तेव्हा आम्ही राहत असलेल्या फाऊंटन प्लेसच्या गवतावर त्याने तंबू ठोकायला सुरुवात केली. मग जरा मोठा कॅम्पिंग तंबू आणून जवळपासच्या कॅंप साईट शोधून उन्हाळ्यात कॅम्पिंग ला जाणे याची आम्ही दरवर्षी वाट बघायला लागलो.

कॅम्पिंगची मज्जा म्हणजे दरवेळी बुक करतांना हवामान कसे असेल याची कल्पना नसते. त्यामुळे नेहेमी नवनवीन अनुभव येतात. थंडी, वारा, पाऊस किंवा स्वच्छ सुंदर ऊन. सगळ्याची तयारी ठेवावी लागते. तरच त्याची खऱ्या अर्थाने मजा घेता येते. अशा अनेक अविस्मरणीय कॅम्पिंग ट्रीप पैकी २०१६ साली केलेली ट्रीप मला अगदी काल केल्यासारखी आठवते.

मेमोरियल डे अर्थातच मे च्या शेवटच्या आठवड्यात येणारे सुट्टीचे ३ दिवस हे कॅम्पिंग साठी आमचे खास . वैभव नेहेमी वेगवेगळ्या कॅंप साइट शोधून काढतो. माझे नेहेमीचे प्रश्न असतातच. संडास बाथरूम आहेत ना? खूप आडबाजूला नाही ना? पण तो आणि निशांत दोघानाही अशा जरा सरप्राइज जागी जायला आवडते. यावेळचे हवामानही नक्की नसते. पण त्यामुळेच खूप अनपेक्षित आणि सुंदर बदलता निसर्ग पाहायला मिळतो.

तर त्यावर्षीचे कॅम्प साईट आमच्या पश्चिम दिशेला असलेल्या Lac Qui Parle State Park ला book केली होती. शुक्रवारी दुपारी गाडी तंबू, कोळशापासून ते किराणासामानाने गाडी भरून आम्ही निघालो. वसंत ऋतूच्या मध्याचा काळ. गाव सोडल्यावर दोन्ही बाजूला हिरवीगर्द मखमल पसरली होती. शेतात पेरण्या झाल्यामुळे छोटी छोटी रोपे डोकावू लागली होती. रानफुलांचा गालिचा आजूबाजूला पसरला होता. उनपावसाचा मधून लपंडाव चालू होता. मध्ये जेवणासाठी सबवे ला थांबून मग शेवटचा टप्पा पार केला. आणि सुंदर प्रवेशद्वार असलेल्या Lac Qui Parle उद्यानात प्रवेश केला. हिरवीगार कॅंप साईट पाहून दिलं खुश हो गया. निशांत तंबू ठोकण्यात आता बॉय स्काऊट मुळे एकदम तयार झालाय. आम्ही गाडीतून सामान काढे पर्यंत त्याचा तंबू उभारून तयार होता. मग एअर बेड मध्ये हवा भरून आणि वर tarp टाकून आम्ही फिरायला निघालो. नदीकाठी निवांत बसून सूर्यास्त पहिला. परत आलो तेव्हा ओलसर हवेत भाजलेली कणसे केवळ अप्रतिम लागली. आणलेले बर्गर्स ग्रील करून जेवण होईपर्यंत अंधार झाला होता. पाऊस रिप रिप चालू झाला होता. त्यामुळे दोन तीन स्वेटर्स चढवून गपगार झोपून गेलो.

दुसरा दिवस उजाडला तो केवळ अप्रतिम. रात्रीच्या पावसाचा ओलसरपणा गवतावर होता. चहा, पारले जी, भुर्जी पावाचा वैभव आणि निशांतने केलेला नाश्ता खारून परत नदीपर्यंत फेरफटका मारावा म्हणून निघालो.

पावसाची हलकीशी सर आणि उन्हाचे सोनेरी कवडसे यांचा त्या छोट्याशा पायवाटेवर लपंडाव चालू होता. थोडे पुढे गेल्यावर नदीकाठ दिसला. तिथे पाहिले तर छोट्याशा घुमटात भरपूर फुलांची सजावट केली होती. लग्नाची तयारी चालू होती. नदीकाठी पावसाच्या सरी, ओला वारा, त्यात येणारा फुलांचा सुगंध .. हे निसर्गाच्या साक्षीने झालेले लग्न त्या जोडप्यासाठी केवळ अविस्मरणीय असणारं. आम्ही नदीकाठी निवांत बसलो तर निशांत ने त्याचा सपाट दगड शोधून पाण्यात समांतर लांबवर टाकत ते किती skip करत जातात हा आवडता उद्योग सुरू केला.

परत आल्यावर Lac Qui Parle गावाकडे निघालो. नदीच्या पुलावरून जाऊ लागलो आणि आश्चर्याला पारावर राहिला नाही. शेकडोंच्या संख्येने लांब पिवळ्या केसरी चोचीचे पांढरे शुभ्र केनेडियन पेलिकन पक्षी आकाशात भरान्या घेत होते. आम्ही गाडी एका बाजूला लावली आणि खाली उतरून गेलो. तिथे त्यांचे थवेच्या थवे पाण्यावर विहार करत होते. अगदी ठरवल्या प्रमाणे एखादा मोठा थवा भरारी घेऊन दूरवर पाण्यात असलेल्या खडकाळ उंचवट्यावर जाऊन बसे. आणि मग त्या रिकाम्या जागेत नवीन थवा उतरून येई. काही एकटे दुकटे आपापले पण पंख पसरून पोहत होते. तर काही नदीच्या पात्रातून सरसर पोहणारे मासे सराईत पणे लांब चोचीत पकडत होते. आम्ही दोन एक तास केवळ मंत्रमुग्ध होऊन हा सारा खेळ बघत होतो. तेथून गावात गेल्यावर चौकशी केले असता कळले की त्यावर्षी या पक्षांचे दक्षिणेकडे होणारे स्थलांतर जरा लांबले होते. त्यामुळे आम्हाला त्यांचे अनपेक्षित दर्शन झाले. गावात जेवण करून फेर फटका मारणे हा आमचा आवडता उद्योग.

छोटीशी शांत गावे, त्यातल्या ऐतिहासिक इमारती, pavement चे रस्ते. आणि निशांत ची खास आवडती antique stores, याशिवाय कुठलीच ट्रीप पूर्ण होत नाही. आता मात्र आभाळ खूप भरून आले होते. फोनवर हवामान बघितल्यावर समजले की आज रात्री आणि उद्याही दिवसभर पाऊस पडणार आहे. त्यामुळे परत आल्यावर तंबू वर अजून एक कव्हर घातले. जेवण उशिरा झाल्यामुळे चहा आणि हलके काहीतरी खाऊन मस्त s'mores भाजून होतात तोवर पाऊस आलाच.

सकाळी उठलो तर पाऊस चालू होताच. सगळी बांधाबांध करतानाही मनात ते भरारी घेणारे पेलिकन पक्षीच दिसत होते. परत निघालो आणि त्या पुलावरून जाताना आजही थोडे पेलिकन्स होते. पण कालची ती ढगाळ पावसाळी मधूनच सोनेरी किरणांनी उजळणारी जादुई दुपार वेगळीच होती.

ते अविस्मरणीय दृष्य जेव्हा मी प्रथमच शेकडोच्या संख्येने भरारी घेतलेले पेलिकन पक्षी आकाशात पाहिले ते माझ्या मनपटलावर कायमचे कोरले गेले आहे.

My Camping Experience

-Avantika Gosavi

I have been camping many times with my family. Even when I was a toddler I have seen pictures or camping trips that I cannot recall today. My mom tells me she and Dad had never gone camping in India but once. And that she had no expectations the first time she went when I was really little. I love camping for many reasons. I can list them out; love the camp setup and goofing around the tent with my sister and friends. Cooking and quick meals around the fire. Grilling paneer and chicken, fish. The late nights around the campfire with desert generally being my ever favorite delicacy; s'mores. The entire process of making them and then the heavenly taste of as many as you like until its bedtime. That is heaven to me. The mornings are just as exciting when it comes to food. Cooking out in the open when its still cooler from the morning. Mostly pancakes sausage and eggs. Need to eat enough to be ready for all the days activities. Biking, boating, swimming in the lake by the beach. The hiking trails, climbing up trees. Or just lazing in the hammock – also fighting with the sister and other kids for the hammock. I do not like the bugs at all, and there are lots of them. But dad will generally spray a lot of bugs spray if needed. And most campgrounds Dad says are already sprayed, so according to the grownups its very few bugs. There is a story I have heard my mom and dad tell of a time when on one of the camping grounds my parents and the other families in the campground could hear a pack of wolves howling for a couple of hours on a rainy night. Luckily they told me the wild animals were far away across a river. But it was a frightening and thrilling night for everyone on the campground. I wish I would remember but I was really little. What I do remember is boating with my family and friends on beautiful lakes as pretty as the sky and seas. The quiet and the sound of water as we rowed away from the beach with kids playing. The breeze and the beautiful green trees on either side of the lake. Also remember endless hours of fun on the beach, followed by some lazy afternoons after eating and playing a lot in the open. Treks up hills and into forests we had never been to before. Having fun late in the night gazing at the much more starry sky then the one we see from home. The fireflies in the night, laid out like another sky on the ground ahead of us, as we walk through the darkness to the rest rooms amidst the thick foliage. The flickering flames of the camp fire casting magical shadows; and calming the mind as the group chats or sings around it. Singing and laughing around the campground, till I am too tired to keep my eye open anymore. All the little things – every different park we have been to. Each one different from the other. Also every trip that I can remember had its highlights. And feeling sad that in 2-3 days when we must pull the tents down and pack everything to head back home. But reaching home and being happy to be back in spite of it. We often talk about putting up the tent in the back yard or on our desk. We will probably do it one day. Will be a lot less work for mom and dad. But then it might be less fun too, since we would be so close to home. In short have loved all the camping trips I have gone on with my family and friends. If you can you should too.

जंगलाच्या सान्निध्यात

-सौ. ऋचा सावरकर

गेले दोन तीन दिवस घरात वेगळीच गडबड चालू आहे, बॅग्स भरल्या जात आहेत, खाण्यापिण्याचे पदार्थ, तांदूळ, डाळ, ब्रेड, इलेक्ट्रिक शेगडी, स्वेटर्स, छत्री, अंधरूण, पांघरूण असे सगळे एका विशिष्ट ठिकाणी गोळा होत आहे, आम्ही सगळे कॅम्पिंग साठी कुठेतरी जात आहोत, आमचा jet lag लवकर जावा ह्यासाठी केलेली ही उपाय योजना आहे. शुक्र वार संध्याकाळीच आम्ही 2 तासावर असलेल्या त्या ठिकाणी जाणार आहोत, मला काहीच काम नाही, फक्त मध्ये मध्ये लुडबुड करणे, चहा हवाय का विचारणे एवढेच.

खूप नवीन शब्द कानावर पडत आहेत, स्टार्टर म्हटल्यावर मला वाटले आता काहीतरी खाण्याचा पदार्थ असावा, तर तसं नाही, तर ते फायर स्टार्टर आहे, tarpoline कशाला हवय ते कळेना, तर म्हणे ते जमिनीवर अंध रायच आणि त्यावर तंबू उभारायचा, खुर्चा पण आहेत बरोबर, आभाळाखाली शेकोटी भोवती बसायला. तिथेच barbeque करायचा, सकाळच्या breakfast साठी पोहे, अंडी bread, ready mix चहा ची पाकिटे, अशी सगळी ज्य्यत तयारी चालू आहे

आजच्या नव्या अनुभवासाठी फुल्ल तयारीत आहे मी

संध्याकाळी साडे पाच ला आम्ही कॅम्पिंग साईट वर पोचलो. तिथे एन्ट्री केली, लाकडाची मोळी घेतली, कॅम्प फायर साठी आणि आमच्या कॅम्प साईट वर "mayers" ला निघालो.

ऑफिस पासून कॅम्प साईट दीड दोन किलोमीटर वर असेल. तिथे घनदाट झाडीत विस्तीर्ण अरण्यात साधारण 35 अशा साईट्स आहेत. आमची कॅम्प साईट ला electric connection होते, साधारण 100 मीटर वायर खेचून घेता येत होती.

लगेच tent उभारायला सुरूवात केली. जवळ जवळ दीड तास tent उभारायला लागला. आमचा tent खूपच मोठा म्हणजे 7 फूट उंचीचा असल्यामुळे, आम्हाला आत उभे राहता येत होते. tent उभारल्या नंतर एअर बेड तयार करण्यात आले त्यालाही पुढे अर्धा तास लागला. असे आमचे 5 बेड्स त्या तंबूत आरामशीर मावले. रात्री भरपूर थंडी होती, भरपूर गप्पा, जेवण, करून जवळ जवळ 12 वाजता झोपलो. टॉयलेट्स अत्यंत उत्कृष्ट, स्वच्छ, सेल्फ फ्लशिंग, होती. त्यामुळे कुठेही हात न लावता आम्ही त्याचा use करू शकत होतो. covid च्या दृष्टिकोनातून ते अगदी योग्यच होते.

इथे सकाळी साडे चार पर्यंत झुंजुंजुं होतं. आणि रात्री 9.30 वाजता अंधार होतो.

सकाळपासून पाऊस रिपरिप करायला लागला, मग छत्री धरून breakfast, जेवण बनवले, अगदी फारच मज्जा आली.

मग पत्ते बॅडमिंटन, क्रिकेट, फिरणे हे सगळे करून संध्याकाळी परत आलो. फिरताना हरणे, विविध रंगी पक्षी ह्यांची मजा घेत हिंडलो.

बाजूला अल्बर्ट ली नावाचे विस्तीर्ण तळे दुथडी भरून वहात होते, अत्यंत संध आणि रेशीम लडी सारख्या त्याच्या लहरी आणि त्यावर शांत तरंगणारी गुबगुबीत बदके बघून डोळे निवले. नंतर hammok वर झुला झुललो, पूर्ण हिरवी झाडांची छत्री वरती आणि झाली निवांत झुलणे, आनंदाची परिसीमा.

ह्या साईट वर खूप गर्दी होती पण गडबड गोंधळ आवाज अजिबातच नाही.

रात्रीचे कॅम्प फायर हा अनुभव अविस्मरणीय.

आज परत जायचे, जरा दुःखच होतंय.

आणि गंमत म्हणजे शेणाच्या गोवण्या इथे पूर्वीच्या 501 साबणाच्या बार सारख्या विकत मिळतात, त्या कॅम्प फायर साठी वापरायच्या.

रात्री grill करून भाज्या खाल्ल्या, त्याची वेगळीच मजा वाटली.

पुन्हा पुन्हा जावे असे वाटावे असे हे आमचे कॅम्पिंग झाले.

कॅम्पिंगच्या आठवणी

स्नेहा कडलासकर

अमरजा बाबतीवाले

उत्सव माझ्या दारी

गुढीपाडवा २०२३

प्राजक्ता हेबळे

दिवाळी २०२१

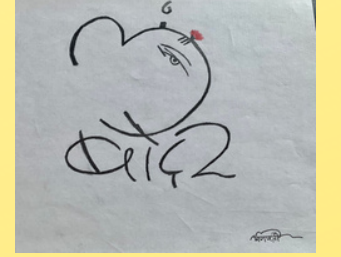
अवनी सावरकर

माझी चित्रकला

अर्णव शेंडये

अंजली भुरे

Northern Lights

-नितीन मुळे

"निसर्ग अद्भुत आहे!", "निसर्गाची किमया" वगैरे वाक्प्रचार लहानपणासून बाळबोध निबंध लिहून घासून गुळगुळीत झाले आहेत. मला लहानपणी "निसर्ग" म्हणजे "एका गावाहून दुसऱ्या गावाला ST ने जाताना खिडकीतून दिसतो तो", असे वाटायचे. Hiking / Trekking वगैरे कधी जास्त केले नाही, आणि मुळातच स्वभावात नसल्याने कधी कुठल्या "Adventure Group" मध्येही गेलो नाही. पण अमेरिकेत आल्यावर इथे State Park / National Park मध्ये फिरताना "निसर्ग अनुभवणे" म्हणजे काय हे खऱ्या अर्थाने कळले. निसर्ग बघण्याच्या नावाखाली नायगारा धबधबा वगैरे फिरल्यानंतर पर्यटनाचा धंदा आणि खरे निसर्ग पर्यटन यांतला फरक कळायला लागला. मिनेसोटामध्ये राहायला आल्यावर इथल्या विरळ लोकवस्तीमुळे धन्देवायिकपणासून दूर असलेल्या निसर्गाच्या प्रेमात पडलो. मी काही खूप फिरलो नाही, पण मोजके state park आणि १०,००० तलावांपैकी मोजके तलाव अनुभवले.

मिनेसोटा मध्ये "Northern Lights" दिसतात असे ऐकले तेव्हापासून हा वेगळा अनुभव एकदा तरी घ्यावा याची ओढ लागली. त्याविषयीचे अंदाज, आडाखे कुठे पाहावेत याचा अभ्यास सुरु केला. Google ने युनिव्हर्सिटी ऑफ अलास्काच्या भूभौतिक (Geophysical) विभागाचे forecasts दाखवले आणि Kp Index, Bz अशा मोजमापांची थोडी थोडी माहिती मिळू लागली.

असे असले तरीही काही योग हे जुळूनच यावे लागतात. माझ्या संदर्भात, हा योग जुळून येणे म्हणजे काही गोष्टी झाल्याच पाहिजेत, जसे forecast हा वीकान्ताच्या (वीकेंडच्या) रात्रीचा असावा, बाहेर हाडे गोठवणारी थंडी नको, आकाशात ढग नको, डोक्यावर कामाचं tension नको, घरी बायकोकडून परवानगी मिळावी, आणि सगळ्यात महत्वाचे म्हणजे रात्री-बेरात्री जंगलात जायचे म्हणून सोबतीला कुणी असावे, कारण आपला स्वभाव !

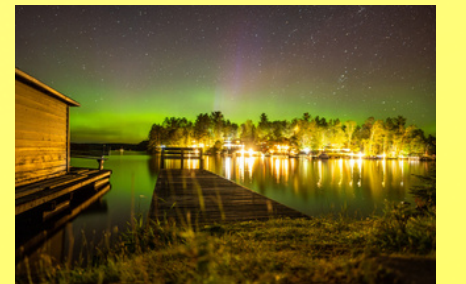
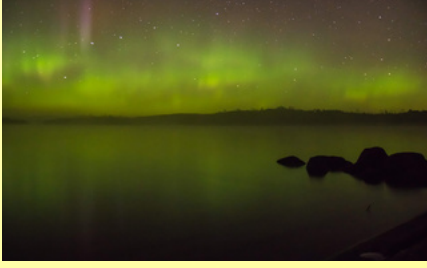
२०१९ च्या सप्टेंबर मध्ये पहिल्यांदा हे सगळे निकष पूर्ण झाले, आणि मला त्या सुंदर उत्तरध्रुवीय प्रकाशाचे दर्शन झाले. नीरज नावाचा माझा मित्र माझ्या सोबत यायला तयार झाला. Forecast शुक्रवार रात्रीचा होता. आम्ही ऑफिस आटोपून संध्याकाळी Lutsen च्या दिशेने निघालो. Lutsen हे गाव ज्या Cook County मध्ये येते, त्या County च्या संकेतस्थळावर Northern Lights बघण्यासाठी उत्तम अशा ठिकाणांचा एक नकाशा उपलब्ध आहे. त्या नकाशावरून काही ठिकाणे ठरवून ठेवली होती. पण एरवी दिवसा गेलेल्या ठिकाणांवर रात्री किती वेगळे वाटू शकते हे तिथे गेलो तेव्हाच कळले. दुर्जन भागातला इतका मिट्ट अंधार त्याआधी कधीच अनुभवला नव्हता. आजूबाजूला लांडगे, अस्वले वगैरे असतील तर काय करायचे हे पण नीट माहित नव्हते. एक-दोन ठिकाणी सुपेरीअर च्या किनाऱ्यावर गाडी लावून उतरलो. ती ठिकाणे फ्लॉप झाली, कारण काहीच दिसत नव्हते. शेवटी एका ठिकाणी पहाटे दोन वाजता, एका छोट्या तलावाच्या किनाऱ्यावर काहीतरी दिसले. डोळ्यांना एक हलका पांढरा प्रकाश दिसत होता. कॅमेरा सुरु केला आणि त्यात लगेच समजले, अरे हेच ते! याचसाठी तर आलो इथपर्यंत! एकदा खात्री झाली, आणि मग मनसोक्त आनंद घेतला. जंगलाची, अंधाराची, प्राण्यांची सगळी भीती पळाली होती. १-२ तास ते प्रकाशदिवे तलावासमोरील आकाशात नाचत होते. अत्यंत अविस्मरणीय अनुभव!!

त्या पहिल्या अनुभवानंतर माझ्या सहचारिणीलाही Northern Lights दाखवायचे ही इच्छा मनात होती. पण परत योग जुळून यावे लागतात, समविचारी मित्र भेटावे लागतात. २०२१ मध्ये आम्हाला असे मित्र मिळाले. योग जुळून आला, आणि यावेळी आमचे कुटुंब आणि त्यांचे कुटुंब यांनी Lutsen ला एक दिवस मुक्कामच ठोकला. मार्च महिना होता, आणि Cook County च्या नकाशातील बरीच ठिकाणे बर्फाच्छादित असल्याने रात्री जाता येण्यासारखी नव्हती. दिवसभर उत्तरेकडील आकाश नीट दिसेल अशी ठिकाणे शोधली. रात्री अकरा वाजता आमच्या चिल्ल्या-पिल्ल्यांना घेऊन एका ठिकाणी जाऊन थांबलो, पण मंद चंद्रप्रकाश सोडला तर बाकी सगळं शांत होतं. निराश होऊन हॉटेलवर परत आलो. आमच्या मित्राला पहाटे ४ वाजता जाग आली आणि त्याने forecast बघितला. Kp Index खूप वाढला होता, आणि Facebook groups वर लोकांनी updates द्यायला सुरुवात केली होती. आम्ही आमच्या अर्धवट झोपेत असलेल्या मुलांना पुन्हा गाडीत बसवलं आणि उत्तरेकडे निघालो. शेवटी एका ठिकाणी ते दिसले! तेच नाचणारे दिवे! यावेळी अनुभव रस्त्याकाठचा होता. लवकर सूर्योदय होणार होता. आकाशात एका बाजूला नाचणारे Northern Lights आणि दुसऱ्या बाजूला येणारी सूर्याची पहिली नारिंगी किरण!! एरवी रम्य वाटणारा सूर्योदय आज होऊ नये, असे त्या दिवशी पहिल्यांदा वाटले.

तिसरा अनुभव २०२२ च्या उन्हाळ्यातला! इंटरनेटवर Northern Lights च्या फोटोंमध्ये नेहमी जमिनीवर बर्फ बघितला असल्याने उन्हाळ्यात ते दिसतील अशी अपेक्षा नव्हती. पण तेव्हा माझे सासरे मिनेसोटामध्ये होते आणि त्यांनाही फोटोग्राफीची आवड असल्याने, त्यांना हा अनुभव देण्याची इच्छा मनात होती. पुन्हा सर्व निकष पार पडले, आणि योग जुळून आला. मन साशंक होते, पण GI Alaska चा अंदाज चुकणार नाही याची खात्री होती. यावेळी Lutsen ला न जाता Vermillion तलावाच्या किनाऱ्यावर उत्तरमुखी केबिन भाड्याने घेतली. गेलो ती रात्र ढगांचा गडगडाट, विजा आणि पाऊस यांनी भरलेली होती. पण दुसऱ्या दिवशी सगळे आकाश मोकळे झाले. उन्हाळा, आणि त्यातूनही आम्ही अगदी उत्तरेला असल्याने सूर्यास्त झाला तरी रात्री पावणेअकरा पर्यंत संधिप्रकाश होता. ११ वाजता जसा संधिप्रकाश कमी होऊ लागला, तसे Northern Lights आकाशात अवतरू लागले. We had the best seats in the theater of lights!!! पुन्हा एकदा सहकुटुंब घेतलेला एक अविस्मरणीय अनुभव!

मिनेसोटा काही लोकांना निरस वाटू शकते. इथल्या लोकांची "typical midwestern laid back lifestyle" काही लोकांना कंटाळवाणी वाटू शकते. वर्षातून ८ महिने सर्वत्र दिसणारी बर्फाची पांढरी चादर उदास करू शकते. तशी ती मलापण करतेच! पण हे आकाशातले रंगीबेरंगी सोबती दर्शन देतात, आणि मला माझा मिनेसोटामधला मुक्काम वाढवावासा वाटतो. "इथे कोण आहे आपले? किती वर्षे इथे राहायचे? इथे खरंच प्रगती होतेय?" हे सगळे प्रश्न काही काळासाठी तरी मागे पडतात. सूर्यावरून येणारे ते प्रकाशकण उत्तर ध्रुवाकडे आकर्षित होऊन पृथ्वीच्या वातावरणात आले की प्रकाशू लागतात, वगैरे वैज्ञानिक स्पष्टीकरण असेलही. पण मीसुद्धा त्यांच्या आकर्षणाने इथे राहणे एन्जॉय करतो हेही तेवढेच खरे आहे!!!

हरभऱ्याची भाजी

-गौरी सागावकर देशमुख

"कुणी हरभऱ्याच्या भाजीवर फिदा व्हावं एवढं काहीच नाहिये त्यात! आणि अशी काय ती दुर्मिळ गोष्ट नाहीये जी सहजासहजी मिळू शकत नाही. थंडीच्या दिवसात मिळालीच कधी स्वस्त तर घेता येईल. नाहीतर तिच्या काड्या काड्या निवडायला कोण वेळ घालवेल??" ये है आम जिंदगी... पण मला मेंटॉस जिंदगीची हौस आहे त्याला काय करायचं???

हरभरा जरा मातीतून वर आला की बाजारात पोतं अंथरूण त्यावर अगदी पाच बोटांनी उचलता येतील असे आंबट कोवळ्या हरभऱ्याच्या भाजीचे वाटे लावून शेतकरी विकायला बसल्याचं चित्र माझ्या आठवणीतली फ्रेमय. पाचला एक दहाला तीन आणि वरून चार बोटात येईल एवढं फ्री! असले राजीखुशी सौदे अजूनही होतात का? कारण मी अमेरिकेत येण्याआधी जी भाजी खाल्ली ती वजनावर. तीसला पावकिलो. त्यात सव्वाशे ग्रॅमच्या जाड जाड काड्या. भाजी अशी खुडलेली की फक्त मूळच उपटायची बाकी. मम्मा मस्त करायची भाजी. आणि ही भाजी इतक्या मनापासून आवडण्याचं कारण म्हणजे फक्त थंडीच्या एक दीड महिन्यातच ती मिळायची. मग पुढं वर्षभर फक्त तीची चव आठवत वाट बघायची. मी मम्मासोबत मंडईला जायचे. भाजी दिसली की तिला घ्यायला लावायचे. सुरुवातीला एखाद्याच शेतकऱ्याकडं असायची त्यामुळं महाग मिळायची. पण तरीही मम्मा माझ्यासाठी भाजी घ्यायची. मग त्या दिवशी रिक्षानं घरी येणं परवडायचं नाही. दोघीजणी हातात ओझं घेऊन कसेतरी पाय ओढत घरी यायचो. तशी तर मम्मा पंचविस वर्ष पै पै वाचवून मंडई करत आलीये. घर लांब असलं तरी रिक्षाला कशाला घालवा दहा पंधरा आणि आता तीस रुपये म्हणून भर उन्हात हातात चार चार पिशव्या घेऊन चालत आलीये.

घरी आल्यावर मी आधी हरभऱ्याची भाजी सुपात काढायचे. आत्ताच करायची म्हणून हट्ट करायचे. मम्मा बाकीच्या भाज्या पिशवीतून काढून फ्रीज लावेपर्यंत मी भाजी निवडलेली असायची. खरं तर त्यात निवडण्यासारखं काय नसायचं. अलगद फक्त कोवळे लुसलुशीत शेंडे शेंडे खुडलेले असायचे. पण त्या हिरव्या रंगात बेमालूम मिसळून गेलेल्या एखाद्या हिरव्या अळीला पकडून फेकणं नाहीतर जरा एखादा देठ जून असेल तर त्याची पानं पानं काढणं हे काम केल्याशिवाय भाजीला फोडणी कशी घालणार? सूपभर भाजी चिवडून झाल्यावर बोटांची पेरं काळपट व्हायची. चाखून पहिली तर आंबट लागायची. 'पहाटे पहाटे खुडली असेल भाजी म्हणून इतकी आंब आहे' मम्मा म्हणायची.

एकीकडं तव्यात टम्म फुगणारी भाकरी, शेजारच्या कढईत शिजेल तशी कमी कमी होत चाललेली भाजी आणि पोटात उसळलेली भूक... मला हा अनुभव पुन्हा मिळणार असेल तर काय काय मोजेन मी?? सगळं.. आत्ता माझ्याकडे आहे नाही तेवढं सगळं... पण तरीही तो मिळणार नाहीच कारण काही गोष्टी कधीच न परवडणाऱ्या असतात... फुकट मिळतात तेव्हा महत्व कळत नाही आणि हातातून गेल्यावर मिळता मिळत नाहीत.

मी बाकी कुणाचा विचार न करता माझं माझं ताट वाढून घ्यायचे. गरमागरम भाकरी आणि हरभऱ्याची भाजी. बस्स. त्या दिवशी लोणचं, चटण्या, पातळ भाजी, अजून काही खास पदार्थ असेल तर तो, हे माझ्यासाठी नसायचं. 'तू भाजी भरपूर खा' मम्मा म्हणायची. मग मी कढईतली उरली सुरली भाजी चाटून पुसून संपवायचे. त्या भाजीचा सिझन संपेपर्यंत दर रविवार असाच साजरा व्हायचा. मग पुन्हा वर्षभर तिची वाट बघणं आलंच...

लग्नानंतर पुण्यात आल्यावर ऑफिस मधून घरी येताना जेव्हा जेव्हा भाजी दिसायची तेव्हा तेव्हा मी घ्यायचे. कितीही कंटाळले असले तरी निवडत बसायचे. मोठी मोठी पानं आणि जून जून देठं काढण्यात खूप वेळ जायचा. आंब नावाचा प्रकार गायब असायचा पण तरी मला ती भाजी आवडायची. त्या दिवशी चतकोर भाकरी चढ जायची. तीस म्हणो की चाळीस मी कितीपण पैसे दिलेले असायचे. सोमवार असो की मंगळवार... रविवार कधीपण साजरे झालेले असायचे!

अलीकडच्या तीन वर्षात मी दिदी आणि मम्माला कितीदा तरी म्हणाले असेन, "अमेरिकेत सगळं मिळतं गं पण हरभऱ्याची भाजी नाही मिळत!" भोपळ्याच्या पानांची भाजी पण मी इथे शोधून शोधून एका शेतात मिळवली होती. पण हरभरा भाजी. नो चान्स! डिसेंबरमध्ये मम्माला म्हणाले सुद्धा की, 'भाजी शिजवून फ्रीजर मध्ये ठेवतेस का? टिकेल का? आमचं येणं झालंच तर खाता येईल.' पण कशाचीच शाश्वती नसताना प्रयोग नको म्हणून तीन काय हे मनावर घेतलं नाही. एका शेतकरी मित्राला पण फोन करून सांगितलं की, 'प्लीज भाजी वाळवून ठेवशील का? मला वाळलेल्या भाजीचं गरगट पण आवडतं.' त्यानं ते काम केलं.

इकडं माइया डोक्यातून काय ती भाजी जाईना. महिन्यापूर्वी बसल्या बसल्या डोक्यात आलं, घरात लावावी का भाजी? एकदा पुण्यात मेथीला मोड आणून पाण्यावर भाजी उगवण्याचा प्रयोग केला होता. तो अर्धा यशस्वी पण झालेला. म्हटलं चला तीच पद्धत वापरू. बाहेर बर्फ असताना खिडकीतून कधीतरी येणाऱ्या ऊनावर ती भाजी उगवेल का? जगेल का? जगली तरी एवढशा चाळणीतली भाजी पुरेल का? एकाही प्रश्नाचं उत्तर माहिती नाही. घरात हरभऱ्याचा पत्ता नाही. दुकानातून ते आणण्यापासून सुरवात पण आता ठरवलंय तर करायला लागणार!

आणले हरभरे. भिजवले. दोन दिवसांत चांगले मोड आले. लावायचे कशात? स्टीमरच्या चाळणीत हरभरे पसरले. इडली पात्रात पाणी ओतलं. आणि ती चाळण पाण्याला स्पर्श करेल अशी ठेवली. दोन चार दिवसात खाली मोड पाण्यात बुडालेले आणि वरची हरभऱ्याची दलं उघडलेली दिसायला लागली. आखख्या आठवड्यात उन्हाचा पत्ता नव्हता. पण बिचाऱ्यांनी तग धरला. नाजूक पानं फुटायला लागली तेव्हा असलं भारी वाटलं. चांगली बोटभर उंचीचे तरू मला अजून आशा लावायला लागले.

मी खुळ्यासारखी काळजी घेतली त्यांची. चार दिवसांनी कुठं पाणीच बदल तर जरा कुठं उन आलं की त्यांची जागाच बदल. बघता बघता माझं पाण्यावरचं शेत तरारलं. पीक काढणीला आलं. मी शेंडे शेंडे खुडले. एवढे कमी की फक्त तळहातावर मावले. कशी करणार भाजी? अर्धा घास पण नाही होणार याचा. तसेच कागदात गुंडाळून फ्रीज मध्ये ठेवून दिले. बघू पुढं काय करायचं ते...

अजूनही भांड्यात काड्या तशाच होत्या. पाणी बदललं जात होतं... मूळं भांड्याच्या तळाला टेकली होती. राहिलेल्या काड्यांनी पुन्हा ताकद लावली. आधीपेक्षा दुप्पट पानं फुटली. आठच दिवसांत परत एकदा भाजी खुडता येईल एवढी मोठी झाली. एकदा कॉलेजला असताना, भाजी कशी खुडायची, हे माहीत नव्हतं तेव्हा एका मित्राच्या शेतात मी हरभऱ्याची रोपं मुळासकट उपटली होती आणि स्वतःचं हसं करुन घेतलं होतं, ती मज्जा आठवत मी भाजीची दुसरी बॅच काढत होते. मला ना शेतकरी बॅकग्राउंड ना शेतातल्या कामांची माहिती. मग कसं जमेल पहिल्या झटक्यात??

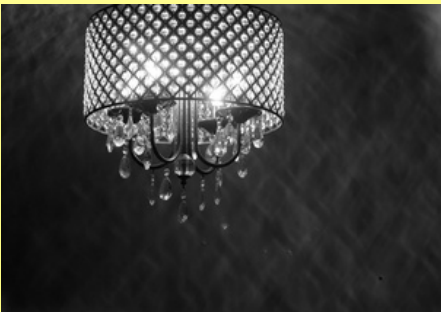
मी पुढ्यात जे काही बघत होते माइयासाठी अशक्य आश्चर्य होतं. किमान पाच सहा घास मनभरून खाता येईल एवढी माझी लाडकी हरभऱ्याची भाजी होती समोर. एकदम लक्षात आलं म्हणून बोटं चाखून बघितली तर मस्त आंबट! पटकन खलबत्त्यात लसूण ठेचला, मिरच्या कापल्या. तापलेल्या तेलात चरचरीत फोडणी बसली. निवडायचीच काय पण चीवडून बघायचीही गरज नसलेली ताजी ताजी मऊ मऊ भाजी एकदाची काढईत पडली. शेंगदाण्याचं ओबधोबड कूट आणि चिमूटभर मीठ टाकलं. एका वाफेत दोन मिनिटात भाजी शिजली. तोपर्यंत गरम भाकरी पण झालीच होती. ताट केलं. एका भाकरीला लावून लावून भाजी खात राहिले... रविवारची मंडई.. पोत्यावरचा वाटा.. भाजीच्या पिशव्या उचलून लाल झालेले हात.. माझा हट्ट म्हणून आणल्या आणल्या शिजणारी भाजी... पोटातली भूक.. 'भरपूर खा गं' म्हणणारी मम्मा.. सगळं आठवलं.. सगळं... कितीतरी वर्षांनी हरवलेली चव गवसली होती...

आता मला माइयापुरती हायड्रोपोनिक्स, फार्म फ्रेश, ऑर्गॅनिक हरभऱ्याची भाजी उगवणं जमलंय. आम जिंदगीवाल्यासाठी हा वेडेपणा किंवा टाईमपास असू शकतो. पण आपल्यासाठी नाही! आपण शाहरुखच्या ओम शांती ओमला मानतो. "केहते है अगर किसी चीज को दिल से चाहो.... हे आणि याच्या पुढचं पक्कं लक्षात ठेवून जगलं पाहिजे... 'दिल से' असा काही हट्ट करायचा की कायनात बाकीचे कामधंदे सोडून आपल्या हाकेला धावली पाहिजे.. कायपण म्हणा... मॅटॉस जिंदगीत मजाय!!!

माइया कॅमेरातून

शौर्या पाठक

गिरकी

-सौ. स्वामिनी बाबतीवाले

प्रितेश नर्सिंग होम..

डॉ.प्रितेश सकाळ पासून दोन अवघड यशस्वी शस्त्रक्रिया करून खुर्ची वर जरा डोके टेकवून डोळे मिटून शांत बसले होते आणि "सुख आले माझ्या दारी... मज काय कमी या संसारी" हे आशा भोसले यांनी गायलेले गाणे ते ऐकत होते. त्यांच्या ओठावर स्मित होते कारण ते गाणे त्यांची वहिनी, प्रेरणाची फर्माईश होती. गाणे संपले आणि पाच मिनिटांत त्यांचा फोन वाजतो. शेवटच्या रिंगला ते उचलतात.पलीकडून व्यंकटेश, त्यांचा प्रिय सखा बोलत असतो."डॉ. लगेच ॲम्ब्युलन्स काढ. मी दहा मिनिटात तुझ्या दवाखान्यात येतोय. आपण माझ्या घरी जाणार आहे "

डॉ.प्रितेश : अरे हो हो, पण झाले काय आणि वहिनी कुठाय? आत्ताच तर मी तिचे गाणे ऐकले. तिला सोडून तु कुठे भटकतोयस? व्यंकटेश : चुक झाली बाबा. तिला एकटीला घरी सोडून ऑफिसला आलो. पाया पडतो. सगळं सांगतो आल्यावर. पण तयार रहा!

फोन बंद.

डॉ.प्रितेशनी सदाभाऊंना आवाज देऊन ॲम्ब्युलन्स काढायला सांगितली. मंदा सिस्टरला एक मदतनीस घेऊन गाडीत सर्व तयारी करायला सांगितले व आपण आवश्यक साहित्याची बॅग भरायला घेतली. तोपर्यंत धापा टाकत व्यंकटेश येऊन पोहोचलाच.

डॉ.प्रितेश: हे पाणी पी आणि तु सदाभाऊंना तुझ्या घराचा पत्ता सांग आणि मला काय झाले ते पटापटा बोल"

व्यंकटेश:" सदाभाऊ, महात्मा मध्ये कोपन्यावरचा बंगला. तुम्हाला माहितीय. आला होता तुम्ही एकदा. जरा लवकर चला आणि सायरन चालू करा"

गाडी निघाली.डॉ.प्रितेश आणि व्यंकटेश शाळा सोबती.एक प्रथितयश डॉक्टर आणि एक संगणक तज्ञ. प्रेरणा, व्यंकटेश ची बायको. लग्नाला बारा वर्षे झाली होती. लग्नानंतर दोन वर्षांनी दिवस गेले. पण पाच महिन्यांत तिचे आई-वडील अपघातात गेले आणि त्या धक्क्याने तीचे ॲबॉर्शन झाले नंतर चार वर्षांनी दिवस राहिल्याचा आनंद साजरा करताना तीच पाय घसरून पडली. आता नुकताच नववा महिना लागला होता. डॉ.प्रितेश ने प्रेरणाला पूर्ण नऊ महिने बेडरेस्ट सांगितली होती आणि व्यंकटेश ला तिची पूर्ण काळजी घेण्याची जबाबदारी सोपवली होती. यासाठी इतके दिवस तो घरुनच काम करत होता. हे सर्व आठवून त्याच्याकडे पहात डॉ. प्रितेश म्हणाले,"आता बोलशील का काही माझ्याशी"

व्यंकटेश: अरे काय सांगू, इतके दिवस तिला फुलासारखं सांभाळलं रे. पण आज अचानक महत्वाचं काम आल्या मुळे मलाच जावं लागलं ऑफिसला, तिला एकटीला सोडून...

व्यंकटेशच्या डोळ्यात आभाळ दाटून आले होते.

डॉ.प्रितेश : पण तुला कसं कळलं की तिला काही झालंय?

व्यंकटेश : अरे, आज आमच्या लग्नाचा वाढदिवस. मला सरप्राइज देण्यासाठी तिने जाताना फक्त सांगितले, आकाशवाणीचा दुपारचा महिलांचा कार्यक्रम नक्की ऐक. या कार्यक्रमात तिने आमच्या दोघांच्या आवडीचे ते गाणे लावायला त्यांना सांगितले होते. आम्ही दोघेही तो कार्यक्रम ऐकत होतो. ती घरुन आणि मी ऑफिस मध्ये. गाणे झाल्यावर मी फोन लावतोय तर ती उचलत नाहीये आणि ती माझा फोन उचलणार नाही असं शक्यच नाही म्हणूनच मला भिती वाटतेय काहीतरी झाले असणार आहे.

सदाभाऊंनी एवढ्या वाहतुकीमधुन शिताफीने गाडी बंगल्याच्या आवारात उभी केली. सगळे उतरुन आत गेले. व्यंकटेश ची भिती खरी ठरली. नशीब एवढेच की प्रेरणा बेडवरच पडली होती. जमिनीवर नव्हती. ताबडतोब अलगद स्ट्रॅचर वर घेऊन तिला गाडीत ठेवले व आवश्यक उपचार सुरू केले. गाडी दवाखान्यात कडे निघाली.

व्यंकटेश: प्रितेश, बोल ना काहीतरी. कशी आहे ती. शुध्दीवर येईल ना. बाळ कसंय??

डॉ.प्रितेश : तुझ्या मुळे अगदी वेळेवर उपचार सुरू झाले आहेत. पण आताच काही सांगू शकत नाही. तिच्या प्रतिसादावर अवलंबून आहे आता. तु जरा धीर धर!

प्रेरणाला दवाखान्यात दाखल करुन दोन तास झाले. अजून शुध्दीवर आली नव्हती पण उपचारांना प्रतिसाद देत होती. बाळाला धक्का लागला नव्हता पण ती शुध्दीवर आल्यावर ऑपरेशन करणे भाग होते. व्यंकटेश तिचा हात हातात घेऊन तिच्या कडे बघून त्यांचे आवडते गाणे गुणगुणत होता. थोड्यावेळाने हळूहळू तिने डोळे उघडले आणि व्यंकटेश ला पाहून ओळखीचे हसू तिच्या चेहऱ्यावर उमटले. सर्वांना हायसे वाटले. ती अजून ग्लानीत होती. संध्याकाळपर्यंत जरा उमजली. डॉ. प्रितेश ने दुसऱ्या दिवशी बाळाच्या आगमनाची तयारी करायला सांगितले. दुसऱ्या दिवशी बाळराजांचे आगमन सर्वांनाच सुखकर झाले. कालचे दुःख चिंतेचे मळभ दूर झाले. शेवटी आनंदाचा क्षण अनुभवायला मिळाला होता. प्रेरणा या सगळ्या प्रसंगातून लवकरच सावरली. नंतर एका निवांत क्षणी बाळाला जोजवताना, व्यंकटेश ने तिला विचारले, " त्या दिवशी आकाशवाणीच्या गाण्यानंतर तुला काय झाले होते". प्रेरणा म्हणाली "अरे, ते सुंदर गाणे ऐकताना मी आनंदाने एक गिरकी घेतली आणि मला लक्षात आले की आपल्याला चक्कर येतीय. शुध्दीवर होते तोवर मी बेडवरच स्वतःला झोकून दिले. नाहीतर जमिनीवर पडले असते. पण तुला कसं कळलं मी पडलेय ते "

व्यंकटेश हसून म्हणाला " सांगतो सगळं पण तुझ्या या गिरकीनी आमची फिरकी घेतली ना गं "

माझी पाककृती

-अवनी सावरकर

स्वादिष्ट शाळेचा डब्बा : राईस बॉल्स

साहित्य:

१ वाटी तांदूळाच पीठ

फोडणीसाठी : तेल, मोहर, तीळ, जिरे, हिंग, हळद, कढीलिंग

1 वाटी पाणी

१/२ चमचा तूप

१/२ चमचा तेल

१/४ मीठ

२ चमचे दूध

चिमूटभर साखर

लाल तिखट

१/४ कप कोथिंबीर

१/४ कप नारळ

१/२ चमचा साखर

मीठ चवीनुसार

कृती:

1 वाटी पाणी उकळत ठेवणे त्यात अर्धा चमचा तूप, अर्धा चमचा तेल, पाव चमचा मीठ, 2 चमचे दूध, चिमूटभर साखर आणि पाव वाटी ओले खोबरे घालणे.

उकळी आल्यावर त्यात 1 वाटी तांदूळ पीठ घालणे, ढवळणे.

पातेलं खाली उतरवणे, झाकण ठेवणे.

10 मिनिटानंतर जरा कोमट झाले की त्याचे छोटे छोटे बॉल्स करणे आणि चाळणीवर ठेवून मोदकाप्रमाणे 10 ते 12 मिनिट्स उकडणे.

तेलाची जिरे मोहरी तीळ हळद लाल तिखट हिंग कढीलिंग घालून फोडणी करणे, त्यात हे बॉल्स परतणे. वरून बारीक चिरलेली कोथिंबीर पसरणे. अत्यंत टेस्टी लागतात.

रशिया-युक्रेन युद्ध, ऑपरेशन गंगा आणि आम्ही

-प्रमिला योगेश जाधव

रशिया आणि युक्रेन युद्धाला सुरुवात होऊन एक वर्ष झालं आणि अजूनही ते सुरूच आहे. आपसूकच मन एक वर्ष भूतकाळात गेलं व मनातलं सगळं कागदावर उतरवावं असं वाटलं.

तेव्हा आम्ही हंगेरी ची राजधानी बुडापेस्ट मध्ये वास्तव्यास होतो जी युक्रेन च्या जवळ आहे. सुरुवातीला काही वाटलं नाही पण जेव्हा माझा ऑफिस मधला सहकारी जो युक्रेन ची राजधानी कीव इथून काम करत होता, त्याने युद्धाची तीव्रता फोन वर सांगितली तेव्हा लक्षात आलं कि हे काहीतरी भयानक सुरु आहे . अनेक युक्रेनियन स्त्रिया आणि मुले शेजारच्या देशांमध्ये मध्ये निर्वासित म्हणून येऊ लागले.

याच गोष्टीची दुसरी बाजू म्हणजे अनेक भारतीय विद्यार्थी मेडिकल च्या शिक्षणासाठी तेव्हा युक्रेन मध्ये होते. सरकारच्या आदेशानुसार सर्व मुलं आपला जीव वाचवण्यासाठी इमारतीमधल्या बॉम्ब शेल्टर्स मध्ये आश्रयाला जाऊ लागली आणि संधी मिळेल तेव्हा पोलंड, रोमानिया आणि हंगेरी च्या सीमेवर आली. या सर्व शेजारील देशांनी मानवतेच्या दृष्टिकोनातून या सर्वांना सहज येण्याची मुभा दिली.

या भारतीय मुलांना आपल्या मायदेशात सुखरूप परत घेऊन जाण्यासाठी भारत सरकारने पंतप्रधान श्री मोदीजींच्या नेतृत्वाखाली न भूतो न भविष्याती असं रेस्क्यू ऑपरेशन सुरु केलं ते म्हणजे 'ऑपरेशन गंगा' !!

सुरुवातीला बुडापेस्ट मधील इंडियन दुतावास आणि काही सेवाभावी संस्था(इस्कॉन, आर्ट ऑफ लिविंग) हे व्यवस्थापन पाहत होत्या. पण नंतर अचानक मुलांचे लॉटे च्या लॉटे येऊ लागले. आणि इथेच आमच्यासारखे अनेक भारतीय लोक जे कामानिमित्त बुडापेस्ट मध्ये राहत होते ते मैदानात उतरले.

कशी बशी सीमा पार करून अत्यंत भेदरलेल्या अवस्थेत हि मुलं आली होती. सुदैवाने त्यांच्या राहण्याची व्यवस्था अनेक हॉस्टेल्स, चर्चस आणि हॉटेल्स इथं झाली. ज्यांना जागा नव्हती अशा मुलांना काही लोकांनी आपल्या घरी सुद्धा आश्रय दिला. भारताकडून विमान येई पर्यंत त्यांना नाश्ता, जेवण पुरवणे आणि त्यांना मानसिक आधार देणं हि जबाबदारी आमच्या सारख्या अनेकांनी घेतली.

नंतर स्थानिक भारतीय रेस्टॉरंट मालकांनी जेवण पुरवायला सुरु केलं. पण हजारोच्या संख्येने मुलं येत होती, वेगवेगळ्या ठिकाणी राहत होती. त्यांना जेवण पोहोचवणं, वाढणं तसेच त्यांना बसमधून फ्लार्ट च्या ठिकाणी घेऊन जाणं अशी अनेक कामं होती. या सर्व गोष्टींचे नियोजन स्पेशल अशा कमांड सेंटर द्वारे केल जात होतं. आमच्यासारखे अनेक स्वयंसेवक आपापली ऑफिस ची कामे सांभाळून सलग 9 दिवस या मदत कार्यात राबत होती.आम्ही उभयता तर होतोच पण आमचा मुलगा हि जोमाने मदत करत होता. भारतीय दुतावासाचे चीफ श्री कुमार तुहीन यांनी एक जाहीर कार्यक्रम घेऊन ऑपरेशन गंगा मध्ये सहभागी झालेल्या सर्व संस्था, भारतीय IT कंपन्या आणि सहभागी भारतीयांचे आभार मानले. हे कुणा एकट्याचं कामं नव्हतंच!! सर्व भारतीयांनी देशाच्या बाहेरून देशासाठी केलेलं हे सर्वात मोठं रेस्क्यू ऑपरेशन होतं. आम्ही स्वतःला खूप भाग्यवान समजतो कि देशासाठी काहीतरी करायची संधी आम्हाला मिळाली. आज आम्ही अमेरिकेत आहोत पण आजही हे युद्ध सुरूच आहे आणि मन हेलावणारी दृश्य आपण पाहतच आहोत. युक्रेन मध्ये लवकर शांतता प्रस्थापित होवो हीच देवाकडे प्रार्थना

ती

-श्रद्धा कदम

Your elder child is not responsible for growing of your younger child हे परवा वाचण्यात आल आणि हे किती तंतोतंत खर आहे अस वाटल .आपण आई वडील म्हणुन आपल्याला आणखी एक अपत्य पाहिजे म्हणुन ते जन्माला घालतो आणि आपल्या मोठ्या मुलीने किंवा मुलाने शहाण्या सारख वागाव किंवा अचानक मोठ्या बहीण भावासारखा रहाव अशी अपेक्षा आपण करतो,भले त्यांचे वय काहीही असो ..2022 च्या मे महिन्यामध्ये आमच्याकडे गोड बातमी आली ,सुरवातीला पिहूला हे कळेल का ??तिला सांगावं कि नाही या विवंचनेत आम्ही होतो ..पण हळु हळु कळाल कि ती मला तिला उचलून घ्यायला सांगत आहे ,खाली वाकायला सांगत आहे ,झोपताना नेहमी सारखीच वेडीवाकडी झोपत आहे ..म्हणजे एकंदरीत तीच आपल अधिसारखाच चालल होत आणि मला फर्स्ट ट्रॅमेस्टर असल्यामुळे अधिक काळजी घेण गरजेच होत .आपली आई अचानक आपल्याला उचलून का घेत नाहीये ,खाली एखादी गोष्ट पडली तर आपल्याला किंवा बाबांना का घ्यायला सांगत आहे आणि सगळ्यात महत्वाच म्हणजे रात्री एकटीच मला जवळ न घेता का झोपत आहे असे एकंदरीत बरेच प्रश्न तिला पडले असतील ,अचानक झालेले बदल तिला दिसत असतील ..सुरवातीला आम्ही तिला आई sick आहे असं सांगुन ,थोडे दिवस तीच समाधान करण्याचा प्रयत्न केला ,पण एका मौत्रिणीच्या आई कडुन तिला कळाल आणि मलाही काही जर्णीनी ज्यांना 2 मुलं आहेत त्यांनी सांगितल कि ,तिला येणाऱ्या बाळाची कल्पना दे ,तुमच्या बरोबर तिच्याही आयुष्यात खुप मोठे बदल होणार आहेत अस सांगितल .आम्ही तिला येणाऱ्या बाळाची कल्पना घ्यायला सुरवात केली ,बोलताना बाळाचा उल्लेख व्हायला लागला तशी ती आधी आश्चर्यकारक व नंतर हसत हे बदल स्वीकारत होती ,आईच्या पोट्यात बाळ आहे व म्हणुन आई खाली वाकु शकत नाही हे तिने स्वतःला समजावुन टाकल आणि हळु हळु आईला मदत पण करायला लागली ,अचानक माझ 4 वर्षांचं बाळ मला 15 वर्षांचं वाटायला लागल ,उचलून घे चा हट्ट तिने सोडुन दिला आणि आईला गुड night बोलुन बाबांच्या कुशीत विसावायला लागली ... कितीही झाले तरी आई आहे मी ,मलाच हे तीच माझ्यापासुन लांब जाण सहन होत नव्हतं म्हणुन मी काही माझ्या मैत्रिणीकडे या विषयी बोलले ,त्यातल्या एकीने खुप छान सल्ला दिला 'बाळ झाल्यावर बाळ जर रडत असेल तर त्याला तुझ्या नवऱ्याला पाहायला सांग व तु मोठ्या मुलीकडे थोडावेळ पहा ,एक तर छोट्या बाळाला काही काळत नाही कि त्याला कोण घेत आहे व दुसर तु जर मोठ्या मुलीला जवळ केल नाहीस तर ती बाळाचा तिरस्कार करायला लागेल आणि आपली नेगेटिव्ह मत पण बनवुन टाकेल . मला हे पटल ...तिच्या नाजूक मनाला सांभाळत येण्याऱ्या नवीन फॅमिली मेंबर ची पाळंमुळ घरात पेरत गेलो ,घरात बाळ आल तरी तूच आमची प्रिन्सेस राहशील हे तिला सारख सांगत राहिलो ,याचे तिच्यावर काही सकारात्मक परिणाम झाले काही नकारात्मक ..अपल्याला आता आई बाबा आता ओरडत नाही याची मजा तिने घेतली ,नको तेवढे हट्ट पुरवून घेतले पण बऱ्यापैकी पॉसिटिव्ह पण परिणाम दिसले ..कधी कधी वाटायच आपण खुप विचार करत आहोत ,आपल्या आई वडिलांनी कुठे हा विचार केला असेल??तरी वाढलोच ना आपण ,पण त्याच उत्तर त्यावेळच्या एकत्रित कुटुंबात व या वेळच्या विभक्त कुटुंबात असाव कदाचित !!डिलिव्हरी ला मी ऍडमिट झाल्यावर पिहूला कुठे ठेवायचा हा गंभीर प्रश्न होता ..पण माझ्या मैत्रिणी एकत्र मदतीला आल्या ,एकीकडे दिवसभर ती असायची ,त्या मैत्रिणीने स्वतः गरोदर असतानाही माझ्या मुलीची खुप काळजी घेतली ,एकीने 3 दिवस रात्री तिला स्वतःकडे ठेवल ,ती स्वतः दिवसभर जाँब करत असतानाही ,माझ्या मुलीला तिने स्वतःच्या दोन मुलीबरोबर सांभाळल...बाकीचे पण अधुन मधुन तिची चौकशी करायचे ...ती कशी राहत असेल ??जेवत असेल का व्यवस्थित ??वागत असेल का व्यवस्थित ??हेच बोलायचो मी व सुजन ..मला डेलिव्हरीच्या कळा येत असतानाही तिची खुप आठवण येत होती ,तिला हॉस्पिटल च्या दरवाज्यात तरी आणाव व मी तिथे जाऊन तिला भेटुन याव अशी खुप इच्छा झाली ,रडायलाही येत होत ..2 दिवस ती आई बाबांना न पाहता राहिली अगदी शहाण्या सुरत्या मुलीसारखी, अशी पोचपावती आम्हाला आल्यावर मिळाल्यावर आमचा कंठ दाटुन आला..डिलिव्हरी झाल्यावर हॉस्पिटल मधे तिला घेऊन जाता येऊ शकत होत ,म्हणुन बाळ पाहायला तिला घेऊन आलो ,इतका मोठा बदल काहीसा आश्चर्याने व तितकाच सहजतेने तिने स्वीकारला ,अगदी दुधात साखर विरघळते तशी ती मिक्स झाली .हॉस्पिटल मधे मला भुलीमुळे पाय उचलता येत नव्हते ,सुजन कोणत्यातरी कामाकरिता बाहेर गेले व नेमक त्याच वेळी बाळ रडायला लागल ,मला काही केल्या उठता येईना ,बेडच्या रेलिंग ला धरून उठायचा खुप प्रयत्न मी करत होते ,हे पिहु पाहात होती ,ती पण सैरावैरा होत होती ,कधी बाळाला शांत करायला पळत होती ,कधी मला तिचा चिमुकला हात उठायला देत होती ,तिची ती तळमळ अजुनही डोळ्यात आहे

बाबा आल्यावर,आईला हेल्प ला तू का नव्हता म्हणुन लटके रागावली , त्यावेळी मला तिचा तो चिमुकला मदतीचा हात सगळ्यात जास्त भक्कम वाटला ..हॉस्पिटल मधुन घरी येताना ,मला हळु चालताना पाहुन तिने न सांगता पकडलेला मदतीचा हात कशी विसरू शकेन मी !? घरी आल्यावर बसायला केलेली मदत ,घरात माझी पिहु नाहीतर कुणीतरी वयस्कर माणुस हिच्यामधे घुसलाय अस वाटत होत .ती वयाने किंचित वाडःकी असेल पण घरात बाळ येण्याने ती मनाने प्रौढ झाली हे नक्की ..कितीही झाल तरी ती आमची प्रिंसेसच असेल यात शंका नाही ..तिच्यामुळे आम्ही आई बाबा म्हणुन जन्म घेतला आहे .आमच्या लहानपणी जेव्हा मम्मीला आम्ही म्हणायचो कि तू मोनावरच जास्त प्रेम करते ,तीच एकाच उत्तर असायच 'आई वडिलांना सगळी मुल सारखीच 'हे आता पटतंय !!आई म्हणुन पुन्हा शिकते आहे ...नाही नाही दुसऱ्या बाळाची नाही, पहिल्याच बाळाची आई म्हणुन नव्याने घडते आहे!!

माझी कविता

स्त्रीशक्ती

आयुष्याचे गाणे

स्त्रीशक्तीचे पाऊल आता पुढे - पुढे टाकायचे
 स्त्री - पुरुष समानतेचे हक्क आम्हा मिळवायचे
 स्त्री जन्म ही तुझी कहाणी
 हृदयी पान्हा नयनी पाणी
 किती दिवस हे जुने गीत पुन्हा पुन्हा आठवायचे ?
 जन्म मुलीचा किती सुंदर
 आईला एक मिळे मैत्रिण
 स्नेहबंधन हे जन्माजन्माचे किती दिवस नाकारायचे ?
 स्त्री आजची ही नाही अबला
 लक्ष्मीबाई ते कल्पना चावला
 इंदिरा गांधी , मेघा पाटकर ,सुधामूर्तीना वंदायाचे
 पुरुषा हाती सगळी सत्ता
 बाईकडे वासनेने बघता
 का नाही तिने तुम्हाला ठेचून ठेचून मारायचे ?
 स्त्री म्हणजे त्यागाची मूर्ती
 पुरुषांसाठी वासनेची पूर्ती
 तिच्या आत्मसन्मानाला आपणच नाही का जपायचे?
 घर मुले तिची जबाबदारी
 ऑफिसमध्ये ती अधिकारी
 तिच्या या कामाची महती का नाही गायची ?
 एकत्र येऊन आम्ही सर्वजण
 जग करू सुंदर आनंदाच्या खाणी
 अन्यायाविरुद्ध आता एकत्र येऊन लढायचे

-अनुपमा नेरुरकर

डोळे येती भरुनी जेव्हा
 सुख की दुःख कोण जाणे,
 साद घाली मन फिरुनी पुन्हा
 आयुष्याचे गाणे कसे हे आयुष्याचे गाणे ?

कधी वादळात घेऊनी जाई
 कधी उन्हात सावली देई,
 चाले न परी यासी थांबणे
 आयुष्याचे गाणे कसे हे आयुष्याचे गाणे ?

मैत्री - नाती , सगे सोयरे
 माणुसकीने जग जोडले सारे
 प्रेम-आनंद देणे-घेणे
 आयुष्याचे गाणे कसे हे आयुष्याचे गाणे ?

कधी कुणाची मधुर बासुरी
 कधी कर्कश्य रणधुमाळी ,
 लागे शिकावे हृदयाने ऐकणे
 आयुष्याचे गाणे असे हे आयुष्याचे गाणे !

-सायली बोंगाळे

आल्येग - भाग १

वासंती मुदकण्णा

एकोणीशे शहाऐंशीमधे रशियात मिखाईल गोरबाचॉफ ह्या नेत्याने पेरेसट्रॉयका आणि ग्लासनोस्ट हे वैचारिक बदल तिथल्या राजकीय व्यवस्थेमध्ये घडवून आणले. त्यामुळे सामान्य रशियन लोकांच्या जीवनावरचे सरकारचे नियंत्रण थोडेफार ढिले झाले. सामाजिक आणि राजकीय जीवनात थोडीशी पारदर्शकता आली. पण ह्या दूरदेशी घडणाऱ्या घटनांचा माझ्यासारख्या एका सामान्य भारतीय तरुणीच्या जीवनावर काही प्रभाव पडेल असा विचार सुद्धा माझ्या मनात आला नाही.

पुढे सहा सात वर्षांनी मी मेलबर्नमधे राहू लागले. एका सोमवारी सकाळी मी क्लेटन ह्या मेलबर्नच्या एका उपनागरातल्या निस्सन (तिथले लोक निस्सनचा उच्चार 'निस्सन' असा करायचे) मोटार कंपनीतील माझ्या ऑफिसमध्ये गेले आणि मला एक नवा सहकारी माझ्या मागे भिंतीला लागून असलेल्या टेबलाशी पीसी मधे डोकं घालून बसलेला दिसला. मी 'हलो, आय ऍम वासंती' म्हणताच त्याचे लक्ष माझ्याकडे गेले आणि तो पटकन उठून उभा राहिला. त्याची अंगयष्टी भरदार होती, थोडंसं टक्कल पडू लागलं होतं, आणि चेहऱ्यावर दाढीमिथ्या होत्या. आपला हात माझ्या हातात देत तो म्हणाला, "हलो, आय ऍम ओलेग". आमच्या ऑफिसात पंधरा-वीसच लोक होते म्हणून ह्या नव्या व्यक्तीला पाहून मला आनंद झाला आणि मी त्याच्यावर प्रश्नांचा भडीमार केला. तोही बोलायला कोणीतरी मिळाले म्हणून खुश झाला. त्याचे इंग्लिश मोडकेतोडके होते पण तो फार उत्साहाने बोलण्याचा प्रयत्न करत होता.

त्याने नुकतेच आपल्या बायको सोफिया आणि मुलगा लेव्ह यांच्याबरोबर रशियातून ऑस्ट्रेलियात स्थलांतर केले होते. ऑस्ट्रेलियातील ही त्याची पहिलीच नोकरी होती. नवीन देशात भाषा येत नसताना ओलेग आपलं रशियातलं पूर्वीचं आयुष्य विसरून आपल्या पायावर उभं राहायला धडपडत होता. मी त्याला इंग्लिशची मदत करू लागले म्हणून म्हणा किंवा मी त्याच्या रशियातील जीवनामध्ये कुतुहल दाखवले म्हणा किंवा मी सुद्धा ऑस्ट्रेलियात नवीन होते म्हणून म्हणा पण आमची दोघांची गट्टी जमली. हा माझा पहिला रशियन मित्र होता. सोफिया पण कंप्युटर प्रोग्रामिंग करायची.

मी म्हटले, "तू रशियात कुठे राहायचास?" शहराचं नाव सांगण्याऐवजी तो ते रशियात कुठे आहे हे सांगू लागला. मी पण असंच करायची, "माझ्या आईबाबांचं घर पुण्यात आहे" असे सांगण्याऐवजी मी लोकांना पुणं काय माहित असणार म्हणून मी 'मुंबईपासून दोनशे किमी अंतरावर एक छोटं शहर आहे तिथे मी राहते' असं सांगायची. पण इथल्या लोकांना भारताबद्दल बरंच काही माहीत होतं. उदाहरणार्थ प्रत्येक जण मला विचारायचा की कामसूत्र वाचलं आहेस का? तुला इंडियन रोप ट्रिक करता येते का? तू स्नेक चार्मर पाहिला आहेस का? हत्तीवर बसली आहेस का ह्याचं उत्तर द्यायला सोपं होतं पण कामसूत्राबद्दल मी बिचारी काय सांगणार! आणि इंडियातल्या कोणालाच इंडियन रोप ट्रिक म्हणजे काय हे माहित नव्हतं आणि त्याकाळी गूगल नव्हतं! जेव्हा इंग्लंडहून आलेल्या ऍशलीनं मला सांगितलं की त्याला आशा भोसलेंची गाणी आवडतात तेव्हा मी सरळ उत्तरं द्यायचं ठरवलं.

ओलेगला थांबवत मी म्हणाले, "अरे पण तुझ्या गावाचं नाव काय?" तो म्हणाला, "तू टाष्केंट बद्दल ऐकलं आहेस का?" टाष्केंट?", मी उद्गारले. "हो, मला टाष्केंट माहित आहे!" तो आश्चर्याने म्हणाला, "खरंच? तुला कसं काय माहित?" "भारताचे एक पंतप्रधान लालबहादुर शास्त्री यांचा मृत्यू तिथे झाला, म्हणून भारतात 'ताशकंद' प्रसिद्ध आहे", असे मी म्हणताच त्याला सगळा खुलासा झाला. तिथे तो एका फ्लॅटमध्ये राहायचा. मी म्हटले, "तू मॉस्कोला गेला आहेस का?" तो म्हणाला, "हो, शेवटी शेवटी तिथे जावं लागलं. तिथूनच आम्ही रशिया सोडलं. तुला कदाचित माहित नसेल पण रशियात एका गावातून दुसऱ्या गावात जायला जुईश लोकांना सरकारी परवानगी लागायची. इथल्या सारखं मनात आलं की उठून कुठेही जाता यायचं नाही".

मी विचार केला की ओलेग चाळीस वर्षांचा तरी नक्कीच असेल. मग त्याने आताच का ऑस्ट्रेलियाला यायचा विचार केला? ओलेग म्हणाला, "तू पेरेसट्रॉयका हा शब्द ऐकला आहेस का?" मी म्हटले, "अर्थात! आणि ग्लासनोस्ट पण! मला गोरबाचॉफ बद्दल आदर वाटतो कारण रशियात त्याच्यामुळे नागरिकांना थोडेफार स्वातंत्र्य मिळाले. बरोबर ना?" ओलेग म्हणाला, "थोडाफार फायदा नक्कीच झाला. म्हणून तर आम्ही रशिया सोडू शकलो". "म्हणजे नक्की काय झालं?" मी विचारलं. "जुईश लोकांवरचे देशाबाहेर जाण्यावरचे निर्बंध कमी झाले.

आम्हाला इस्राईल, अमेरिका किंवा ऑस्ट्रेलिया हे तीन देश घ्यायला तयार होते. सोफियानं आणि मी ऑस्ट्रेलियाला यायचं ठरवलं. स्थलांतर करणं शक्य होतं पण किती वस्तू आणि किती पैसे घेऊन जायचे ह्या सगळ्यांत खूप अडचणी होत्या. बरंच काही मागे सोडावं लागलं. विमानांची निवड करण्यावर निर्बंध होते म्हणून आम्ही सगळ्यात सोयीच्या फ्लाइट्स घेऊ शकलो नाही. शेवटी सगळी सावरासावर करून आणि थोड्याफार वस्तू घेऊन आम्ही विमानात बसलो तर बराच वेळ आम्हाला तसंच बसवून ठेवलं. किती तरी तास आम्ही विमानातच होतो. भीती तर होतीच की जाऊ देतायत की नाही? शेवटी एकदाचं विमानानं उड्डाण केलं आणि आम्ही धरून ठेवलेले श्वास सोडले”, एवढं बोलून ओलेग थांबला. जणू त्या प्रवासाच्या नुसत्या आठवणीनं त्याला घाम फुटला होता. मला माझा पुण्याहून इथवरच प्रवास आठवला. तो किती आरामात झाला होता! आणि मी परत जाणार होते. पण ओलेगचा माघारी जायचा रस्ता बंद झाला होता. माझा गंभीर झालेला चेहरा पाहून ओलेग म्हणाला, “ते जाऊ दे. मी तुला आर्थिक निर्बंध कमी झाले त्याच्या गमती सांगतो. तू ‘ब्रेड लाईन्स’बद्दल ऐकलं असशीलच. रांगेत उभं राहून पाव मिळायचा तरी! पण इलेक्ट्रॉनिक्सच्या वस्तू दुकानातच नसायच्या. आता पेरेसट्रॉइकामुळे आम्ही टेलिव्हिजन सेट खरेदी करू शकत होतो. पण जर तो सेट बंद पडला तर मात्र काही खैर नव्हती. कारण इलेक्ट्रॉनिक्सची दुरुस्ती करणारे लोक कमी होते. ते वर्षानंतरचा कधीतरीचा दिवस द्यायचे. आणि त्या दिवशी तुम्ही दिवसभर घरात असाल अशी अपेक्षा करायचे. जर तुम्ही घरी नसलात तर तुमचं तुम्ही बघून घ्या असा त्यांचा दृष्टीकोन होता”. हे सांगून ओलेग खो खो हसत होता. पण मी मात्र कसलं हे विचित्र जीवन असा विचार करत होते.

एकदा जेवणाच्या सुट्टीत ओलेगने मला झाडाच्या वाळलेल्या फांदीसारखी एक एक-फुटी लांब वस्तू दिली आणि म्हणाला, “खाऊन बघ. तुला नक्कीच आवडेल!” मी ती वस्तू वरखाली करून पाहिली आणि विचारलं, “काय आहे हे?” तो म्हणाला, “कोरडं सॉसेज आहे”. सॉसेज हा शब्द ऐकताच मी पटकन ती काडी त्याच्या हातात दिली आणि म्हणाले, “मी शाकाहारी आहे”. ओलेग म्हणाला, “खूप मस्त आहे, खाऊन तरी बघ!” “अरे पण मी मास खात नाही”, असे सांगून सांगून मी कंटाळले कारण कोणी माणूस मास खात नाही ह्यावर त्याचा विश्वासच बसेना. आणि मग आमच्या दोघांत हा विनोदाचा विषय झाला. मनात आलं की तो मला पटवायचा प्रयत्न करायचा की मास खूप चविष्ट असतं, ते नं खाणारे ह्या सुखापासून वंचित राहतात, आणि शाकाहारी असणं हे निसर्गनियमाच्या विरुद्ध आहे, असं बरंच काही. मी पण हसून काहीतरी प्रतिसाद द्यायचे.

एका दिवशी त्यानं मला परत काहीतरी मांसाहारी देण्याचा प्रयत्न केला तेव्हा मी म्हणाले, “समजा तू दूर कुठे तरी शेतात आहेस आणि तुला भूक लागली आहे. शेतात कोंबड्या आहेत आणि सफरचंदाची झाडं पण आहेत. तू काय खाशील? शिकार करून कोंबडी खाशील का झाडावर चढून सफरचंद खाशील?” तो म्हणाला, “अर्थात मी कोंबडी खाईन”. मी म्हटलं, “खरंच? तू कोंबडीला मारू शकशील? झाडावरून काढून सफरचंद खाण्यात जी मजा आहे ती कोंबडीची मान पिरगळण्यात नाही!” “पण भाजलेली कोंबडी खाण्यात जी मजा आहे ती सफरचंद खाण्यात नाही”. शेवटी मी म्हटलं, “जाऊदे. ह्या बाबतीत आपलं कधीच एकमत होणार नाही”. पण संध्याकाळी घरी जाताना तो म्हणाला, “तुझं बरोबर आहे. मी कोंबडी मारू शकणार नाही. ह्या शनिवारी तू आमच्या घरी जेवायला ये”. मी म्हणाले, “मी काय रिकामीच आहे, जरूर येईन पण तू आधी सोफियाला विचार”.

शनिवारी संध्याकाळी फुलांचा गुच्छ घेऊन मी त्याच्या फ्लॅटची घंटी वाजवली. बऱ्याच वेळानं एका सोनेरी केसांच्या बाईनं दार उघडलं. ती प्रश्नांकित चेहऱ्यानं माझ्याकडे बघू लागली. ही सोफिया असावी असा विचार करत मी म्हणाले, “ओलेग आहे का?” “आल्येग!” अशी हाक मारत ती आत गेली. हा ‘आल्येग’ कोण असा मी विचार करत उभी राहिले आणि काही वेळानं ओलेग अर्धी चड्डी आणि बनियन घालून डोळे चोळत बाहेर आला. संध्याकाळी पाच वाजता महाशय झोप काढत होते! दारात मला पाहताच त्याची झोप खाडकन उतरली. सोफियाला माझी ओळख करून देत तो आत पळाला. सोफियाच्या डोक्यात प्रकाश पडला. ती म्हणाली, “ओलेगनं तुला आज जेवायला बोलावलं आहे ना? मला सांगायचं तो नेहमी प्रमाणे विसरून गेला! ये, आत ये”.

ती मला स्वयंपाकघरात घेऊन गेली आणि फुलांचा गुच्छ पाण्यात ठेवत म्हणाली, “आज शनिवार म्हणून सगळं काम हळूहळू चाललं आहे. अजून सकाळची भांडी पण घासली नाहीयेत. तू बस. मी स्वयंपाकाची तयारी करते”. मी फार अवघडले होते. मी म्हणाले, “चला, आज तुझी आणि माझी ओळख तरी झाली. जेवायला मी परत कधी तरी येईन”. पण ती ऐकेना. तेवढ्यात सात-आठ वर्षांचा लेव्ह स्वयंपाकघरात आला आणि चक्क आमची जुनी ओळख असल्यासारखा आणि मी त्याच्या वयाची असल्यासारखा माझ्याशी बोलू लागला आणि मला जाऊ नको असं म्हणू लागला. त्याचा आग्रह किती लाघवी होता! शाळेत जात असल्यामुळे त्याचं इंग्लिश बरंच चांगलं होतं. बऱ्याच दिवसांनी मला असं कौटुंबिक वातावरणात दोन तास घालवायला मिळणार होते म्हणून मी पण जास्त आढेवेढे नं घेता थांबले.

ओलेग कपडे करून आला आणि सोफियानं सांगितलेल्या वस्तू आणायला सुपरमार्केटमधे गेला. आता सोफिया जेवायला काय करते ह्याकडे माझं लक्ष लागलं होतं. ती म्हणाली, “तू शाकाहारी आहेस ना? मला ओलेगनं सांगितलं आहे”. हे ऐकताच माझा जावं भांड्यात पडला! सोफियानं सफाई करता करता तांदळाचा ‘पिलाफ’ केला. ओलेग अजून परत यायचा होता म्हणून लेव्ह मला म्हणाला, “माझ्या बरोबर सिनेमा बघणार का?”

तो आणि मी बाहेरच्या खोलीत गेलो. त्यांच्याकडे पण माझ्यासारखंच फारसं फर्निचर नव्हतं. त्यानं व्हीसीआरमध्ये होता तोच डीव्हीडी चालू केला. सिनेमा सुरु झाला आणि आम्ही दोघं सिनेमा पाहू लागलो. पण गंमत म्हणजे सिनेमा युरोपिअन होता आणि त्यामुळे त्याच्यात अर्धनग्न प्रणयाची दृश्ये होती. मला कुठे पाहावं हे समजेना. लेव्हच्या हे लक्षात आलं. तो लहान होता पण खूप समजूतदार होता. “आपण आत जाऊया”, असे म्हणत त्याने सिनेमा बंद केला. तेवढ्यात ओलेग पण परत आला.

सोफियाने सगळ्यांना हाका मारल्या तेव्हा माझ्या लक्षात आले की ती प्रेमानं लेव्हला ‘लेवा’ म्हणायची आणि ओलेगला ‘आल्येग’. हसत खेळत जेवण झालं आणि खूप गप्पा झाल्या.

सोफियाकडे युरोपिअन ताटवाट्या, कॉफीचे कप असे बरेच काही होते. तिच्या बोलण्यावरून मला जाणवलं की त्यांच्या जीवनावर खूप युरोपिअन प्रभाव होता. ती फ्रेंच लेखकांची पुस्तकं वाचायची. ओलेगनं जेवणानंतर स्टोव्हवर एस्प्रेसो कॉफी केली आणि तीन छोटे कप टेबलावर ठेवले.

प्रत्येकात २ औंसापेक्षा जास्त कॉफी नव्हती. कपातल्या त्या तपकिरी आणि गढूळ द्रवाचा एक अगदी लहानसा घोट मी घेतला आणि तो थुंकून टाकण्याची उर्मी दाबत मी त्या दोघांकडे बघितले. ते ही माझ्याकडे बघत होते! मी अगदी बारीक आवाजात म्हणाले, “मला थोडी साखर हवी आहे”. एक उसासा सोडत ओलेगनं मला साखरेचं डबा दिला. थोडी साखर कॉफीत टाकून मी ती परत पिण्याचा प्रयत्न केला पण कॉफी अजून कडूच होती. मी आणखी दोन चमचे साखर घातली पण ती कॉफी कडू ती कडूच राहिली. नाईलाजानं मी विचारलं, “थोडं दूध मिळेल का?” मग खोटाखोटा क्रोध व्यक्त करत ओलेगनं मला दूध दिलं आणि म्हणाला, “एस्प्रेसो असं पितात का? तू ह्या जन्मात तरी युरोपिअन होणार नाहीसं”! आम्ही सगळे हसलो आणि मी एक घोट घेऊन कप माझ्यापासून दूर ढकलला.

शेवटी बऱ्याच रात्री मी नाईलाजानं घरी गेले. तिघांनी मला परत ये असं बऱ्याचदा बजावलं. सोफियानं मला आठवण करून दिली की तिला तिच्या कंपनीकडून नवीनच उघडलेल्या चॅडस्टन मॉलमध्ये २५% सूट मिळत होती आणि मी पण त्याचा वापर करू शकत होते. खूप दिवसांपासून एक सुंदर, पांढरा, मऊमऊ दिसणारा ‘जम्पर’, म्हणजे स्वेटर, माझ्या मनात बसला होता. पण त्याची किंमत इतकी होती की माझं पुणेरी मन ‘एवढे’ डॉलर खर्च करायला तयार नव्हतं. हळूहळू कुठल्याही वस्तूची किंमत ऑस्ट्रेलियन डॉलरमधून भारतीय रुपयांत रूपांतरित करणे मी अगदी निकराने बंद केले होते पण म्हणतात ना सुम्भ जळला तरी पीळ जाईना! अर्थातच सोफिया आणि मी एकत्र खरेदी करायला गेलो.

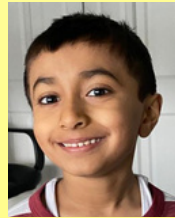
...क्रमशः

छोट्यांच्या दुनियेत

आर्या पाठक

आरव गुंड

अमेरिका

ज्योती शिंगारे
(सामाजिक कार्यकर्ता)

आपण कधी परदेशात जाऊ ते पण अमेरिकेत तर कधी स्वप्नात पण पाहिले नव्हते. आम्हाला तीन मुली, त्यांना शिकवणे आणि स्वतःच्या पायावर उभे करणे हाच एक ध्यास. मोठी मुलगी सोनु (श्रद्धा)मुळातच हुशार. अभ्यासात नेहमी पहिली, अभ्यासाबरोबर नाच, चित्रकला, रांगोळी, मेहेंदी, खेळ सगळं कसं सरस जमायचं तिला. दुसरी मोनु (श्रुती) हिचा टापटिपीकडे आणि स्वयंपाकाकडे जास्त कल. तिसरी ऋतु मितभाषी आणि नाजुक. मोठी मुलगी डॉक्टर झाली, दुसरी इंजिनिअर तर तिसरी M Sc in Chemistry, मुली छान शिकल्या हेच समाधान. मोठी मुलगी जेव्हा तिच्या नवऱ्याच्या जॉब साठी अमेरिकेत आली तेव्हा वाटायच, नकाशात कुठे असेल अमेरिका ?? खरंच सात समुद्र ओलांडुन ती येते का ?? ती तिच्या परीने आम्हाला व्हिडिओ मधुन अमेरिकेतील जग दाखवायचा प्रयत्न करायची, आम्ही पण 'देखल्या देवाला नमस्कार करून 'गप्प बसायचो. ती जेव्हा आम्हाला पासपोर्ट तरी काढुन घ्या म्हणायची, तेव्हा तिला आम्ही सांगायचो 'तुझ्या सासु सासऱ्यांना आधी घेऊन जा मग आम्ही येऊ ' आणि मी मनातल्या मनात विचार करायची, एवढ्या तिकिटांच्या पैश्या मधे एखाद्या गरीबाची खोली बांधुन होईल. पण आमच्या नशिबात लिहील होत इथे यायचं. मुलगी प्रेग्नंट राहिली व तिच्या मदतीसाठी आमची यायची तयारी सुरु झाली, पासपोर्ट चे फोटो काढण्यापासून ते व्हिसा इंटरव्ह्यू ची तारीख मिळेपर्यंत सहा महिने निघुन गेले व एकदाचे आम्ही मुंबई विमानतळावर आलो, थोडासे भीत भीत आणि संकोचाने आत गेलो, मुलीने आधीच सगळ्या सुचना व्यवस्थित दिल्या होत्या, तरीही विसरायला होत होत, विचारत विचारत बॅग चेक करून घेतल्या. आमचा हा पहिला विमान प्रवास होता. मुंबई ते पॅरिस व पॅरिस ते मिनीआपोलीस अशी फ्लाईट होती. पूर्ण विमान प्रवास कोक व कडु कॉफी पिण्यात गेला, वेगवेगळ्या प्रकारच्या भाज्या घालुन त्या न शिजवता दिलेल व्हेज बर्गर काही घश्यात उतरेना. खरी मज्जा झाली ती पॅरिस विमानतळावर. एका विमानातुन उतरून दुसरं विमान घ्यायला मधे ट्रेन घायची होती, आपली इंग्लिश त्यांना कळत नव्हती व त्यांची आपल्याला, हेल्प मी,असं करत करत एकदाचे विमानात चढलो,मिनिआपोलीस ला नात व जावई घ्यायला आले होते .अमेरिकेत सगळंच किती स्वच्छ आणि टापटीप, कॉमन टॉयलेट्स पण अगदी नीटनेटके आणि स्वच्छ, त्यातुन घेतली जाणारी छोट्या मुलांची व वृद्ध, अपंग माणसांची काळजी वाखाणण्या जोगी. उंच, गोरी, सरळ लांब नाकाची माणसं सगळंच कसं नवखं! ओळख नसतानाही हॅलो आणि हाय करत स्मित हास्य करणारी अमेरिकन माणसं किती गोड. आयुष्यात पहिल्यांदा स्नो पाहिला. मनसोक्त फोटो काढुन घेतले. वेगवेगळ्या प्रकारचे नळ पाहताना मज्जा वाटली ..एकच नळ पण त्यातुन गरम व थंड पाणी येतं हे पाहुन, आपण भारतातही हे बसवुन घ्याव यासाठी त्याचा फोटो काढुन घेतला. कपाटांच्या स्टोरेज ची जागा विशेष आवडली. कपडे अज्जीबात वाळायला घालावे लागत नाहीत याचं आश्चर्य वाटत होत. भारतीय मुलींना कार ड्राईव्ह करताना पाहुन अभिमान वाटला. नातीच्या शाळेत गेलो तेव्हा, खेळण्यांनी भरलेली क्लासरूम पाहुन, इथली मुले शाळेत यायला का मागत असतील याच गुपित कळालं. मुलीच्या मैत्रिणींची वेगवेगळ्या प्रकारची घर पाहुन आनंद झाला. भारतीय जेवणाशिवाय अजुन जगात कोणत्या प्रकारचं जेवण मिळतं याची पुसटशी कल्पना आली. पॅनकेक हाऊस आवडायला लागल आहे. या वयातही खूप खूप नवीन गोष्टी शिकायला व पाहायला मिळाल्या ..छान वाटलं अमेरिकेत येऊन. जावई व मुलीमुळे हे सुख मिळालं. आता काही दिवसांनी परतीचा प्रवास करू पण आधी सारखी भिती नसेल. माणसं प्रवासात कसं काय शिकत असतील हे आत्ता कळत आहे. आता जगाच्या कोणत्याची कोपऱ्यात टाकालं तरी न घाबरता प्रवास करू शकु इतका आत्मविश्वास आला आहे .डोळ्यात बसेल तेव्हाही अमेरिका सामावून घेत आहोत .

मराठी शाळा

मृदुला वडके
शाळा सचिव

नमस्कार,

मराठी मंडळ मिनेसोटाच्या मराठी शाळेकडून तुम्हाला सर्वांना खूप खूप शुभेच्छा !

आपल्या मुलांना मराठीत संवाद साधता यावा, मराठी बोलता आणि लिहिता यावं, हाच आपल्या मराठी शाळेचा उद्देश आहे आणि शाळेतील आमचे शिक्षक आणि विद्यार्थी यासाठी वर्षभर प्रयत्न करत असतात.

आत्ताच एप्रिल मध्ये मराठी शाळेची पहिलीच वार्षिक परीक्षा पार पडली!

लेखी आणि तोंडी अशा दोन्ही परीक्षा घेण्यात आल्या.

आणि आता सगळेच रिझल्टची वाट बघत आहेत.

शाळेचा रिझल्ट आणि शाळेची पिकनिक लवकरच जून महिन्यात होणार आहे.

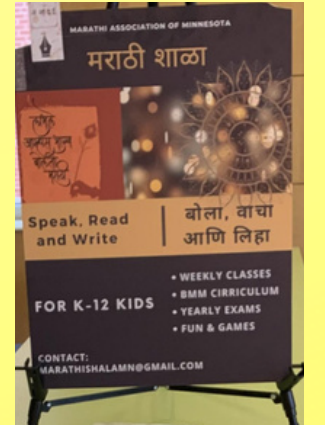
आपल्या मराठी मंडळ मिनेसोटाच्या मराठी शाळेचे शिक्षक:

Basic Class - राहुल कोष्टी

Level १ Class - प्रविणा पाठक, अमरजा बाबतीवाले, अवनी सावरकर, निलाक्षी प्रधान

Level २ Class - अश्विनी दांडेकर

Music Class - माधुरी भाबळ

आपली ही मराठी शाळा अशीच जोरात चालू राहण्यासाठी आम्हाला नवीन शिक्षकांची गरज आहे, आणि तुमच्या सहकार्याची अपेक्षा आहे!

कृपया संपर्क साधा : marathishalamn@gmail.com

विजेत्यांचे अभिनंदन

यंदा मराठी मंडळातर्फे विविध स्पर्धांचे आयोजन केले होते. सगळ्या स्पर्धांना भरघोस प्रतिसाद मिळाला.
स्पर्धांचे विजेते खालीलप्रमाणे-

किल्ला स्पर्धा

सिंहगड

टीम - आम्ही गडकरी
केदार कडलासकर
दुर्वेश वर्दे
केतकी कुलकर्णी
करिष्मा पांचोली
स्नेहा जोशी
केतन कुलकर्णी

छोटे मावळे - सिंधुदुर्ग

टीम- नायरा नाझरे
आरिआ नाझरे
संतोष नाझरे
निकिता नाझरे

बालेकिल्ला प्रताप गड

टीम - नील बैरागी
शौर्या पाठक

रांगोळी स्पर्धा

अन्वयी वडके

कीर्ती निवसरकर

हलवा दागिने स्पर्धा

शलाका हत्तरकी

अमरजा बाबतीवाले

शब्दकोडे

सौ. स्वामिनी बाबतीवाले

१		२	३		४	५		६	
	७			८					
९				१०			११		
		१२					१३		
१४	१५			१६					१७
१८		१९			२०	२१		२२	
				२३					
			२४						२५
२६		२७						२८	
				२९			३०		

आडवे शब्द:-

- १) महाराष्ट्रातील कोणत्याही गडावर गेल्यावर प्रत्येक मराठी माणसाची आरोळी.
 ७) जंगल, हे आहे तर पृथ्वी आहे, याचे संरक्षण आवश्यक आहे. ८) सती सावित्रीने सत्यवानाचे प्राण याच्या ताब्यातून सोडविले.
 ९) सतत अवधानात असणे. १०) सहा रिपूमधील एक किंवा संगीतातील स्वरांना बांधणारी संज्ञा.
 ११) कोल्हापूर जिल्ह्यातील एक गड, इ.स. १६६० मध्ये छ. शिवाजी महाराजांनी स्वराज्यामध्ये आणला. या गडाला घाटमाथ्यावरील पहारेकरी म्हणतात. शब्दार्थ: आभाळ (मराठी).
 १२) समुद्रासारखी भासणारी भव्य नदी. १३) चुकीचे वागले की XX पडणारच. मग ती सीबीआय ची असो वा घरी लाडू चोरून खाताना आईची असो. शब्दार्थ: लाल (इंग्रजी). १४) बारीक डोळ्यांचा वजनदार चतुष्पाद प्राणी.
 १६) गणपती बाप्पा, ॐ X गणपतये नमः १८) अकोला जिल्ह्यातील एक किल्ला. या गडाच्या पायथ्यापासून मेळघाट व्याघ्रप्रकल्प सुरू होतो तसेच येथील अभयारण्य प्रसिद्ध आहे. सातपुडा पर्वत रांगेतील मानाचा तुरा.
 २०) सातारा जिल्ह्यातील एक किल्ला. १८ व्या शतकातील हिंदवी स्वराज्याची चौथी राजधानी. छ. शिवाजी महाराजांनी इ.स. १६७३ मध्ये हा किल्ला स्वराज्यात सामील करून घेतला. यावर साततळे आहेत.
 २३) XXX चे डोही.. संत तुकाराम महाराजांचा अभंग. २४) संभाजीनगर जिल्ह्यातील किल्ला (पूर्वीचे औरंगाबाद). याला देवगिरी पण म्हणतात. अभेद्य किल्ला. मोहम्मद तुघलकाने दिल्ली वरून इथे राजधानी हलविली होती.
 २६) रायगड जिल्हा पेण तालुक्यातील एक अपरिचित पण मौल्यवान दुर्ग. पेण पासून १५-२० का.मी. लांब. तळाशी सायमाळ गाव आहे. गडावर जाणारी वाट जंगलातून जाते. याच्या पाठीमागे मिरगड आहे. २८) XX XX अखंड विणूया, विठ्ठल विठ्ठल मुखे म्हणूया... गीत: पी सावळाराम, संगीत: वसंत प्रभू, गायिका: आशा भोसले.
 २९) पुणे जिल्ह्यातील लोणावळ्याजवळील एक गड. छ. शिवाजी महाराजांनी इ.स. १६५७ मध्ये स्वराज्यात सामील करून घेतला. शब्दार्थ: लोखंड (मराठी). ३०) पुणे जिल्ह्यातील एक किल्ला.. पूर्वीचे नाव प्रचंडगड. छ. शिवाजी महाराजांनी इ.स. १६४६ मध्ये हा किल्ला जिंकून स्वराज्याची मुहूर्तमेढ रोवली.

उभे शब्द:

- १) कोणे एके काळी लेखी पत्र व्यवहाराच्या जमान्यात सानांनी थोरांसाठी लिहावयाचा मायना.
- २) पुणे जिल्ह्यातील जुन्नर जवळील एक किल्ला... नाणेघाटाच्या व्यापारी मार्गाचे संरक्षण करण्यासाठी बांधलेला. अवघड चढण. घाटाचा पहारेकरी म्हणतात या किल्ल्याला.
- ३) तुम्हाला आम्हाला सर्वांना आहे पण शरीरात याची जागा कुठे आहे कोणी न जाणे. श्री संत रामदास स्वामी यांचे यावरील श्लोक आपण लहानपणी पाठ केलेत.
- ४) याच नावाच्या जिल्ह्यातील महाड जवळचा किल्ला. छ. शिवाजी महाराजांनी इ.स. १६७४ मध्ये या किल्ल्याला राजधानी बनवले. येथेच महाराजांचा राज्याभिषेक सोहळा झाला आणि खऱ्या अर्थाने हिंदवी स्वराज्य स्थापन झाले.
- ५) व्यवसायात XX बसणे मालकाचे कौशल्य आहे. अवघड तर आहेच पण नंतर यशाची फळे निश्चितच गोड असतात.
- ६) रत्नागिरी जिल्ह्यातील एक सागरी जलदुर्ग. छ. शिवाजी महाराजांच्या काळात सरखेल कान्होजी आंग्रे यांच्या ताब्यात हा किल्ला देण्यात आला. यावर भरपूर लढाया झाल्या आहेत. या किल्ल्याजवळ दीपस्तंभ आहे तसेच हा किल्ला श्री क्षेत्र गणपतीपुळे येथून जवळच आहे.
- ११) XX घ्या XX, पोटाला बरे... फणसाच्या बिया.
- १५) XX असे झाले तर मी तसे करीन... अंतरीचा कल्पनाविलास.
- १७) याला एका जागी थांबणे माहिती नाही. हलणारी हवा. पावसाळ्यात आणि हिवाळ्यात गार तर उन्हाळ्यात उष्ण.
- १९) XX विठोबाचे घ्यावे, मग पाऊल टाकावे - संत जनाबाई यांचा अभंग, संगीतकार यशवंत देव आणि गायिका आशा भोसले.
- २०) अच्युता XXX श्रीधरा माधवा- संत नामदेव महाराज यांचा अभंग. गायक: पं. सुरेश हळदणकर. एकदा तरी डोळे मिटून श्रवणानंद घ्यावा.
- २१) हऱ्या नाऱ्या XXXX - एक मराठी सिनेमा
- २२) XX उघडा ज्ञानेश्वरा- संत मुक्ताबाई यांचा अभंग.
- २३) XX बेल, सर्व काही सुरळीत चालू आहे.
- २४) घोड्याचे पळणे, वेडात मराठे वीर XX ले सात - कवी कुसुमाग्रज यांचे लता मंगेशकर यांनी गायलेले गाणे.
- २५) रायगड जिल्ह्यातील महाड तालुक्यापासून ४५ कि.मी. वरील चढाई साठी सर्वात अवघड किल्ला. छ. शिवाजी महाराजांनी इ.स. १६४८ मध्ये बांधला. तेव्हाचे स्वराज्याचे कारागृह.
- २७) आपण सर्वांनी येथे नऊ महिने मुक्काम केला आहे .
- २८) ही विळी-सुरी-कात्रीला असावी पण जिभेला नको रे बाबा

मागील शब्दकोड्याचे उत्तर

१ ग	ण	२ तं	त्र	३ दि	४ व	५ स
र्भ		तो		६ वा	द	ळ
सं		तं		ळी		स
स्का		त		द		ळ
७ र	८ मा		९ कु	स	र	
	१० व	११ कु	ब	रा	व	ण
१२ का	ळे	कु	ट्ट			
र		१३ ट	वा	ळ	१४ खो	१५ र
ण			स		१६ पा	वा

मराठी भाषेची गम्मत

- असा शब्द शोधा ज्यात शेवटचे अक्षर ट,ट्ट,ट्टे,ट्टी,ट्टू ची बाराखडी असेल
उदा: कलंक -> बट्टा
१. ह्यावर बसून गप्पा मारतात
  २. जुगार
  ३. पूर्ण संपवणे
  ४. मस्करी
  ५. साडीवर शोभून दिसतो
  ६. पाठीवर दिलेला धपाटा
  ७. कष्ट केल्यावर हातावर पडतो
  ८. धड धाकट
  ९. कुत्र्याच्या गळ्यातील साखळी
  १०. लहान मूल काय किंवा बायको काय हे पुरवावेच लागते
  ११. नगद
  १२. फुटल्याचा आवाज
  १३. तंग
  १४. मक्याचे कणीस
  १५. आंबट ला हिंदी शब्द
  १६. मोहित होणे
  १७. खूप गोड
  १८. हे वशिल्याचे असते
  १९. लग्नाच्या जेवणानंतर पोटाची अवस्था अशी होते
  २०. एखादी गोष्ट मट कावणे
  २१. बिहारी लोकांचा आवडता पदार्थ
  २२. गब्दूल व्यक्ती
  २३. समुद्रात गलबते इथे थांबतात
  २४. पूर्वी शाळेत उशीरा गेल्यावर ही हमखास हातावर मिळायची
  २५. एकमेकांशी न बोलणे
  २६. मैत्री
  २७. भांडल्यावर पुन्हा एकमेकांशी बोलणे
  २८. दिवाळी आणि मे महिना ही असतेच
  २९. कल्हई वाल्याने पेटवलेला जाळ
  ३०. गवंडी काम करणाऱ्याला ही लागतेच
  ३१. भाजल्यावर हातावर पडतो ती
  ३२. रिक्षात बसले की हे पैसे हवेतच
  ३३. नक्षी
  ३४. ह्या झाडाची फुले पिवळी असतात
  ३५. मातीला हिंदी शब्द
  ३६. लहानपणीचा खेळ दांडू बरोबर ही हवीच
  ३७. ही मारली की सगळे चटकन गोळा होतात

सौ.ऋचा सावरकर

- असा तीन अक्षरी शब्द शोधायचा आहे की ज्याचे मधले अक्षर 'प' आहे. उदा-वस्त्र -कापड
- १)कारस्थानी-
  - २)हाताचा एक भाग-
  - ३)जखम वाळल्यावर येते-
  - ४)हे माथ्यावर फोडतात-
  - ५)गरीबाचे घर-
  - ६)घोटाळा-
  - ७)वीज-
  - ८)तरतरीत-
  - ९)वही-
  - १०)चारपट-
  - ११)डोळ्यावर येणारी गुंगी-
  - १२)पानाची/चहाची असते-
  - १३)बिंदु-
  - १४)साधक-
  - १५)अशी पोळी नको रे बाबा-
  - १६)कंजुष-
  - १७)पांडवांची पत्नी-
  - १८)पार्वतीचे एक नाव-
  - १९)रांगोळीतील एक सुचिन्ह-
  - २०)राजा-
  - २१)एक फळ
  - २२)मोजण्याचे जुने परिमाण-
  - २३)एक पक्षी-
  - २४)असा पसारा नको बाबा-
  - २५)शंभर पैसे-
  - २६)बाईलवेडा-
  - २७)केस कापणे-
  - २८)आण/भाक-
  - २९)अळणी-
  - ३०)रागीट-
  - ३१)तुपात ओथंबलेले-
  - ३२)मच्छीमाराचे एक जाळे-
  - ३३)बाळाला गुंडाळायचे मऊ वस्त्र-
  - ३४)हारा
  - ३५)संगीतातील एक प्रवाह-
  - ३६)असा मार्ग बरेच जण अवलंबतात-
  - ३७)एक वाद्य-
  - ३८)केर भरायचे साधन-
  - ३९)आरोप-
  - ४०)परका-

सौ.मनीषा रास्ते

मराठी असोसिएशन ऑफ मिनेसोटा

मराठी मंडळ कमिटी २०२२-२०२४

दिवाळी २०२२

संक्रांत २०२३

होळी आणि रंगपंचमी २०२३

